

MAANDSCHRIFT VOOR

BIJENTEELT

*Maak elke maaltijd tot een feest
en voel u als een Prins, een Koning!*

*Hij schenkt gezondheid, kracht en geest,
Hij voedt, verkwikt, versterkt, geneest:
De Nederlandse bijenhoning.*

Zuivere Nederlandse bijenhoning is verkrijgbaar bij:

De zon in een flacon!

Neem deze reiziger in Uw dienst!

De tijd voor het maken van honingreclame is angebroken. Sluit de hierboven afgedrukte briefinlage, in helder blauw gedrukt op vederlicht papier, bij al Uw brieven in. Het is een reiziger, die bijna niets kost en die met grote wel-sprekendheid het gebruik van Nederlandse honing aanmoedigt. Neem hem in Uw dienst!

H.T. van Dam

JUBBEGA Fr.

Bijenpark-Magazijn van Imkersartikelen
Telef. 103 Hoornsterzwaag
Postgiro no. 217250

★

Wij leveren alles op het gebied der Bijenteelt tegen de laagste prijzen

★

Zie onze speciale prijslijst in Maart- en Augustusnummer. Onze nieuwe rijk geïllustreerde prijscourant is gereed en wordt op aanvraag gaarne toegezonden.

★

TE KOOP GEVRAAGD

Droge raat, Koeken en zuivere Was. Heideslengerhoning. Ook wel zware Korfvolken.

Aanbiedingen zien we gaarne tegemoet.

AFDELINGEN!

Wilt U ons Uw

RUWE HONING LEVEREN

vraag dan even onze voorwaarden. De gehele zuivere opbrengst wordt aan U uitbetaald.

Wij hebben vraag naar

Raathoning en Slingerhoning van prima kwaliteit. Vraag de voorwaarden even aan, waarop wij deze honing van U overnemen. Het is Uw voordeel!

Wij kopen alle soorten

Ruwe Was en Zuivere Was

tegen contante betaling van de hoogste prijzen. Werkloon voor het verwerken van Uw zuivere was tot kunstraat f 1.— per kg.

BIJENHUIS WAGENINGEN

GOEDE DINGEN
WAGENINGEN

ZIJN UW BIJEN TEVREDEN? Of zouden ze graag zien, dat hun imker wat meer van het praktische bijenhouden af zou weten? In dat geval kunt U veel genoegen hebben van een schriftelijke cursus Bijenteelt onder leiding van P. A. v. d. Zorge, Hoofd L. Landbouwschool en J. H. Wigersma, imker. De lessen zijn geheel afgestemd op de praktijk voor de amateur, zoals uit de gratis proefles reeds zal blijken. Vraagt U die eens aan bij Bijenstand „De Koershot” te Diepenveen, tel. 337

N.V. Bijenstand

„MELLONA”
SANTPOORT

Grootste Bijenteeltbedrijf in Nederland.
Fabriek van Bijenwoningen en Gereedschappen.

ALLES VOOR DE BIJENTEELT.
Ruime keuze.

Vraagt onze jubileum-prijscourant, met illustraties en raadgevingen.

Tel. 8225 - b.g.g. 8610.

Afdeling-Secretarissen en Honinginkopers

Bij flinke partijen betalen wij voor

Blanke Raathoning, Slingerhoning en Ruwe Honing
DE HOOGSTE PRIJS

★

AFGEHAALD AAN HUIS.
CONTANTE BETALING.

★

Indien U inschrijving houdt voor Uw vereniging, ontvangen wij daarvan gaarne bericht. Het is Uw voordeel dit te doen.

N.V. BIJENSTAND

„MELLONA”
SANTPOORT

TELEFOON 8225 — b. g. g. 8610

W. van 't Land koopt à contant tegen de hoogste prijzen ruwe was, zuivere was, ruwe honing, zuivere honing.

W. VAN 'T LAND

HONINGZEMERIJ - BARNEVELD

Maandschrift voor BIJENTEELT

UITGAVE VAN DE VEREENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND.

Redacteur: R. P. GROENVELD.

Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis

Wageningen, Tel. 2863. Postrekening 27772

Verschijnt de eerste Dinsdag van elke maand

Commissie van Redactie: A. S. PLANTING, B. A.

v.d. SANDE en A. VINK. Adviseurs: De Rijksbijen-

teeltconsulenten. Vaste medew. JOH. A. JOUSTRA.

HET einde van de heide-dracht en daarmee het einde van het eigenlijke bijen-seizoen komt in zicht! Na de 10de September wordt zelden nog op de heide gewonnen en met het oog op de korte tijd, welke ons nog rest, om de bijen behoorlijk in te winteren, dienen we in elk geval te zorgen, dat de volken uiterlijk op die datum weer „thuis” zijn. Bij voorkeur reizen we ook nu weer gedurende de nacht, maar desgewenst kan dit ook wel overdag geschieden.

Het is zaak, zodra de bijen van de heide zijn teruggekeerd en een dag op haar nieuwe standplaats zijn ingevlogen, met de oogst te beginnen. De honingkamers worden afgenomen, nadat de bijen daaruit door middel van de bijenuitlaat zijn verwijderd. Is men niet in het bezit van zo'n instrument, dan kunnen de bijen ook worden afgeslagen. Men kan de bijen afslaan in (op) de broedkamer, doch liever stoot of veegt men deze in een ledige korf en zet dan deze korf ondersteboven schuin tegen de vliegopening van het volk, waarin de bijen thuis behoren. Zij lopen dan in een half uurtje rustig naar binnen en het gehele volk wordt minder verontrust, dan wanneer men de bijen boven in de broedkamer afveegt of afstoot.

VOOR BEGINNERS

De ramen met mooie blanke goed verzegelde raathoning worden onmiddellijk uitgezocht en op een droge, niet te koude (kamertemperatuur is de beste), motvrije plaats bewaard tot de honing wordt geconsumeerd of wordt verkocht. Vóór het opbergen worden de latjes der ramen zorgvuldig en voorzichtig met een schraapmes van ongerechtigheden (wasmotpoppen, doodgedrukte bijen, propolis, enz.) ontdaan, zó, dat de blanke raten niet worden verontreinigd. De min of meer bruine raten moeten zodra mogelijk worden geslinderd, in een flink warm vertrek en nadat de raten, na ontzegeling, met het kolbtoestel of met de erica-borstel zijn bewerkt. Laat men deze bewerking na, dan blijft een groot gedeelte van de heide-honing, zelfs na stevig slingeren, in de raten achter.

De honingkamers met geslinderde ramen worden nu tegen de avond onder de broedkamer geplaatst, vanzelfsprekend zonder moerrooster. De door de ontzegeling en verdere bewerking enigszins beschadigde raten worden door de bijen onmiddellijk hersteld en het schoonlikken der raten is voor het volk een eerste prikkel, om nog wat broed aan te zetten, hetgeen we verder blijven bevorderen, door tot 25 September op de in vroeger verschenen nummers aangegeven wijze drijfvoer

toe te dienen. Het is immers voor een goede overwintering en voor een doelmatig benutten van de vroegdracht (koolzaad, boomgaarden, enz.) in het volgend voorjaar van het grootste belang, met veel jonge bijen de winter in te gaan. Dit is van veel meer belang dan allerlei maatregelen om de volken in de winter tegen de guurte van het jaargetijde te beschermen, hoewel ook dit laatste niet hoeft te worden veronachtzaamd. Een volk echter, dat veel jonge bijen en voldoende voedsel heeft, is in staat zichzelf te beschermen, beter dan door welke andere middelen van buiten af.

De honingkamer blijft de gehele winter onder de broedkamer; zij blijft dan ongerept bewaard, bevordert een goede winterzit en kan, als de tijd in het

R. H. RAMAKERS
Keerweg 33
HEERLERBAAN

voorjaar dáár is, weer gemakkelijk op de haar als honingzolder toekomstende plaats worden terug gebracht. Ik raad deze methode aan beginners sterk aan. Als zij door studie en ervaring méér op de hoogte zullen zijn gekomen, zullen zij ook andere zeer goede methoden kunnen gaan toepassen.

Vóórdat met de drijfvoeding wordt begonnen, overtuige men zich, of in de broedkamer nog werk-bijenbroed (zgn. fijn broed) in alle stadia en goed aaneengesloten aanwezig is. Is dit niet het geval of is er alleen darrenbroed, aaneengesloten of verspreid, dan deugt de koningin niet of het volk is moerloos, in welk laatste geval het darrenbroed afkomstig is van eierleggende werksters. Het heeft meestal nu geen zin meer, zulk een volk nog een goede koningin te geven, aangezien dit toch tot teleurstelling, d.w.z. tot een zwak wintervolk zou leiden. Immers, alle hierin aanwezige bijen zijn oud en versleten en zullen de overwintering niet meer meemaken. Het volk zou dan uitsluitend aangewezen zijn op de jonge bijen, waarvoor de eitjes dan nog gelegd moeten worden en de periode van te verwachten daarvoor geschikt weer is over het algemeen te kort, om met recht op een goed resultaat te mogen hopen. Het beste is daarom deze vrijwel waardeloze bijen af te zwavelen of op een mooie zonnige dag in de ruimte uit te storten, opdat zij zich bij de andere volken „inbedelen”.

Wil men uit de broedkamer nog wat honing slingeren, b.v. de kantramen, waartegen geen bezwaar bestaat, dan dient dit ook te gebeuren vóórdat men drijfvoer toedient. Het broednest late men in elk geval met rust.

Het drijfvoeren, d.w.z. het aansporen tot broedaanzet, mag niet te lang worden volgehouden. Men dient er rekening mede te houden, dat van ei tot bij drie weken duurt en dat half October zeer koude nachten te wachten zijn. Het drijfvoeren dient dan ook bij voorkeur 25 September te worden beëindigd (daarom moet hiermede onmiddellijk na terugkeer van de heide worden begonnen, om voldoende resultaat te waarborgen). Na 25 September diene men het wintervoedsel (7½ kg suiker opgelost in 5 liter water) zo spoedig mogelijk, dus in 4 à 5 dagen, toe. Een flink volk neemt per dag gemakkelijk een paar kilogram suiker, opgelost in water, tot zich. Daarna worden de dekkleedjes of dekplanken zorgvuldig aangebracht, zodat hieraan vóór de winter niet meer behoefte te worden gepeuterd. Met extra bedekkingen, als men die wil aanbrengen, kan gerust nog een poos worden gewacht.

Dit alles geldt evenzeer voor volken, welke niet naar de heide zijn geweest en welke men gedurende de Augustusmaand door geregeld voeren op peil heeft gehouden, met dit verschil, dat bij deze niets valt te oogsten. Ook deze volken houde men tot ongeveer de tweede helft van September aan het broeden en geve hun dan de wintervoorraad in snel tempo.

De korfvolken, welke niet naar de heide zijn geweest, behandelde men op gelijke wijze als de kastvolken, welke in dezelfde omstandigheden verkeren. Men moet zich wel vergewissen of de volken, waarmede men wil overwinteren, moergoed zijn. Men tilt de korf om en blaast een paar rookwolkjes tussen de raten; een mooi aaneengesloten broednest moet dan

al spoedig zichtbaar worden. Volken, welke in de loop van de zomer in ontwikkeling zijn achtergebleven, zonder dat de imker hieraan door nalatigheid schuld had, worden onherroepelijk opgeruimd. Bij voorkeur houde men alleen die volken over, welke zeer goede prestaties hebben geleverd, zowel wat het verzamelen van honing betreft, als wat betreft de ontwikkeling, dus de broedaanzet. Een volk, dat in deze tijd zijn darren nog niet heeft uitgedreven, houde men bijzonder in het oog. Dit zou echter verband kunnen houden met wat te sterk voeren, maar dan moet er een prachtig broednest aanwezig zijn. Meestal duidt het niet afmaken van de darren op moerloosheid of de aanwezigheid van een onbevuchte koningin.

De korfvolken, welke naar de heide zijn geweest, worden na terugkeer aanstonds gesorteerd. De ratenbouw mag voor de volken, welke men wil overhouden, niet ouder zijn dan 2 jaar. Bevinden zich in de oudere bouw waardevolle jonge moeren, dan worden deze volken uitgejaagd (afgeklopt) en in jongere onberispelijke ratenbouw (deze mag slechts weinig darrenraat bevatten) overgestort. Het volk van deze jongere ratenbouw wordt tevoren eveneens uitgejaagd, de moer, welke men niet wil houden, wordt gedood en de beide volken worden door besprenkeling met honingwater of liever nog door besprenkeling met een scheutje karnemelk verenigd. Daarna een paar weken drijfvoeren en dan opvoeren, tot de korf een bruto gewicht heeft van ± 30 pond. Korven, welke onderin mooie raathoning bevatten, worden hiervan ontlast door met grote zorg de blanke raathoning in zo groot mogelijke stukken weg te snijden. Deze moet aanstonds in vetvrij papier of cellophaan verpakt worden. Het op deze wijze behandelde volk kan verder worden aangedreven en bijgevoerd met suikeroplossing. De korven, welke men wil opruimen, eventueel na de moer en de bijen op boven omschreven wijze te hebben benut, moeten met grote accuratesse worden uitgebroken. De daaruit geoogste stukken honing gaan, voor zover zij geen blanke raathoning zijn, in een vat en worden met een houten stamper geheel fijn gestampt, om later te worden geperst of als „stamphoning” (ideaal drijfvoer) te worden gebezigd. Er mag echter geen celletje broed, in welk stadium ook, worden bijgevoegd. De ledige wasraten worden afzonderlijk verzameld om te worden gesmolten of te worden verkocht en de stukken broed worden op een paar latjes onder een korfvolk gelegd totdat dit uitgelopen is. Stukken raat met stuifmeel mogen en moeten aan de stamphoning worden toegevoegd. Men zorge in elk geval, dat overwinterd wordt met jonge of éénjarige moeren, welke haar deugdelijkheid in het afgelopen seizoen hebben bewezen. Een „korfmoer” behoeft geenszins van mindere kwaliteit te zijn, dan een, die in een kast het levenslicht heeft aanschouwd.

Tot October !

F. SLOT.

AFDELINGSSECRETARISSEN

Vóór 15 September: formulieren voor cursussen en lezingen aanvragen bij 't Bijenhuis, Wageningen. (Zie blz. 123 Aug. no.)

Vóór 10 October: kandidaten Hoofdbestuur indienen bij het Bijenhuis, Wageningen. (Zie blz. 132 Aug. no.)

15 October wordt de suikervoorraad van het Bijenhuis door de belastingambtenaren verzegeld. Er kunnen dan geen bestellingen meer worden uitgevoerd.

Filmtournee: Zie Juli no. blz. 115.

HEERLEBAAN
Keerweg 33
P. H. RAMAKERS

HET NUT VAN Koninginnen merken

Tuu... t heeft U laten zien, dat ik vast voorstander was geworden van koninginnen merken, als ik 't nog niet geweest was.

Ik zal nu nog enige van mijn ervaringen vertellen, waaruit het nut van koninginnen merken duidelijk blijkt.

Dit jaar zou ik eens proberen om zwermen te verhinderen via radicaal omhangen. Over dat omhangen eerst ook nog een duit in 't zakje. Schotman zegt, dat men dat alleen mag doen met sterke volken en bij Leysen las ik, dat men 't veiligste doet met de koningin onder te hangen met twee ramen broed, dan wordt ze nooit verlaten.

Bij 't begin van de koolzaadrecht, hier dit jaar 18 April, hadden mijn volken er een reservevolk bijgekregen en bezaten daardoor 7-9 ramen broed. Volgens mijn ondervinding duurt de koolzaadrecht $\pm$ 5 weken. Dit jaar moest ze dus stoppen tussen 20-25 Mei. Inderdaad was 23 Mei volgens mijn weegkast de laatste drachtdag.

Indien ik ging omhangen, zou het dus $\pm$ 14 dagen na begin koolzaadrecht moeten zijn. Dan was er nog drie weken tijd voor de naar boven gehaalde broedkamer om uit te lopen en direct na de koolzaadrecht kon er dan de uitlaat tussen, want ik heb een broertje dood aan vechten met mijn Spitfires, al ben ik dan bij de pantserdivisie! Bovendien, werken met een uitlaat spaart veel tijd en mijn devies is: Wees zo lui mogelijk!!

Begin Mei moest omgehangen worden, dus koninginnen gezocht. Daar zijn van die mensen die hun koninginnen aan een touwtje hebben naar 't schijnt. Als je ze hoort praten vangen ze de dame à la minute! Zo handig ben ik niet en sedert ik bij Max Kuntsch gelezen heb hoe lang die deskundige in de bijenteelt er gemiddeld over deed, geloof ik die biertafelpraatjes al niet meer. Mijn vriend Frans Noens van de Klinge heeft er een fijne neus voor. Als die hier komt en we maken een kast open, dan zegt hij nogal eens: Pik dat raam maar.... en ge kunt er van opaan dat hare majesteit daar rondtippelt. Maar Frans is bijna een

bijenvader in 't goud en tegen zoveel jaren ondervinding sta je sprakeloos. Sedert mijn koninginnen allemaal gemerkt zijn, is het zoeken.... een genot geworden. Vanzelfsprekend doe ik het op een goede vliegtag, maar dan ook met de rustige zekerheid, dat madame gevonden wordt. Op mijn dooie gemak werkende duurde het omhangen begin Mei vanaf openen der kast tot weer dichtleggen 20 minuten en drie weken later, toen toch de volken zaten op twee broedkamers + 1 honingkamer, ging 't minstens even vlug.

... Een zwerm, een zwerm! Ja, en wat voor ene was 't. Een grote korf kon hem niet bevatten. De troshing er nog een flink stuk onderuit, toen hij met een grote steen eronder, opgesteld stond onder de boom, waarin de zwerm plakte.

Waar kwam die zwerm vandaan?

Tja, dat was een vraag, die niet zó maar te beantwoorden was, want de drukte aan de stand was al lang tot normale verhoudingen teruggekeerd, toen ik ten tonele verscheen. Enfin, geen zorgen voor de tijd, inspectie der kasten zou 't wel leren. En 't bleek, dat er twee voorzwermen op elkaar waren gevlogen, want 3 en 6 hadden doppen en.... misten hun koningin. Die zwermrij was niet volgens plan, maar als je een fout maakt volgen de bijen hun gedacht. Heel erg was 't ook weer niet. Wilde ik niet experimenteren met een fruitteeltkast, al heeft ze hier in Zeeland een slechte naam, 'k had er toch raampjes met kunstraat voor klaar hangen!

's Avonds was de fruitteeltkast gevuld en de zwerm had 9 ramen nodig, anders waren de bijen niet te bergen. Een kistje natte suiker achterin zorgde voor bouwstof, want de weegkast gaf dag aan dag vermindering aan. En na een dag of vijf gaf een korte inspectie uitsluitsel, welke koningin de scepter zwaaide in de nieuwe woning. Op raam 4 zag ik direct en zonder zoeken een dame met gouden schildje. Het nummer 11 wees uit, dat ze van kast 6 was. Oma 3 was dus gesneuveld. 'k Was er niet rouwig om, want 6 stond hoger aangeschreven.

... Nog een geval van deze zomer. Er hing weer een zwerm, nu een kleine, die we niet hadden zien afkomen. Blijkbaar dus van een der reservevolkjes. Ook hier werd de „dader” na enkele dagen gevonden via het schildje op de rug der koningin.

De gang van zaken was als volgt geweest.

18 April was 't reservevolk verenigd met een honing-

(zie vervolg pag. 136)

De bijenstal van de heer J. Geerligs te Hengelo is gemaakt van oude steen, gedekt met pannen en zinken goot. De windwijzer is gemaakt van zink.

Beneden zes kasten, boven vier korven. De bijenkroeg staat er midden voor en de zonnewassmelter op zij. De bijenkast in de vorm van een herenhuis (zie boven), is van binnen van hout, het pannendak van cement, het staande buitenwerk van cement, waarover beton-emaille. Tuin en bijenstal zijn een lust voor het oog en een vreugde voor de imker.

(vervolg van pag. 135)

volk. De koningin van 't reservevolkje was op haar plaats gebleven en kreeg dus al haar vliegbijen terug. Na 6 weken had ze weer op alles zes ramen broed. Ik sloeg 5 ramen af om die ergens anders te gebruiken en gaf 5 kunstraten. Toen was er dus nog in: één broedraam met de koningin. De volgende dag ging de dame er prompt van door, na enkele doppen belegd te hebben. Dat had ik natuurlijk niet verwacht. Tweemaal ben ik zo beetgenomen, maar volgende gevallen liet ik geen broed meer, geleerd door de ervaring. Zwermen bleven toen achterwege.

... „Deze koningin is van '48, die van '46 en 't volk in de hoek heeft niet gezwermd sinds '45. Dat is „dus“ al een oud besje!” Ja, die „dus“... Dat 't volk niet zwermde sinds '45 neem ik grif aan. Dat 't nog de koningin van '45 zou zijn waag ik heel ernstig te betwijfelen. En die twijfel is gegrond op eigen ervaring met gemerkte koninginnen. In mijn reservevolken had ik een gemerkte koningin van 1946 en twee van 1947. Ze hebben haar legapparaat ter deeg moeten gebruiken, daar kunt ge van opaan, maar bij de laatste inspectie bleken alle drie ongeveer broedloos. Wat er nog was, een enkele cel, wat darrenbroed en aangezette doppen zaten op darrencellen. De eierstok was dus finaal leeg geweest. Ik ben huiverig geworden om de koninginnen langer dan twee jaar aan te houden, tenminste met de door mij gevolgde methode van drijven tot hoogstmogelijke leg. Als mijn koninginnen niet gemerkt waren, had ik dit feit niet met zekerheid kunnen constateren. De versleten koninginnen zijn vervangen en twee 47ers die er nog zijn, worden danig in 't oog gehouden om direct in te grijpen als 't nodig is.

En tenslotte mijn laatste ervaring en misschien wel de meest prettige. De methode van Snelgrove, in 't Groentje bekend gemaakt door Dr. Peeters S.J., zou ik eens proberen. Zoals bekend is ze als volgt.

Maak een volk moerloos.

Neem na een uur de in te voeren koningin, doe haar in een lucifersdoosje, schud haar ± 10 seconden met lauwwater van 30-40° C., laat 't water weglipen, stop 't doosje met de koningin in de broekzak en laat haar enige minuten hongeren. Open de kast, laat de koningin lopen, sluit de kast en kijk niet eerder voor er 10-14 dagen verlopen zijn.

Ik had twee bevruchte jonge koninginnen van een keusvolk uitgezocht voor deze proef. Ze hadden het rode schildje van 1949 op hun rug en er werd gehandeld als boven is aangegeven. De eerste wandelde rustig binnen. Kast dicht en klaar. Maar de tweede poetste ogenblikkelijk de plaat, toen 't doosje geopend werd. De deur van mijn stand stond open en ze verdween. Daar stond de bieman ... verslagen! Jammer, dat was iets geweest voor de film, zo'n gezicht.

Wat nu?

Ik had geen hoop nog iets van mijn kweekproduct te zien. Kast maar dicht leggen en eens vóór de stand gaan staan. Mogelijk zag ik haar ergens binnenlopen om ... doodgestoken te worden. Enige minuten stond ik voor de stand en zag niets. Ik zou dan mijn kap maar afdoen, een pijpje smoren voor troost en deze trieste ervaring gaan optekenen. 'k Ging dus naar de deur van de stand en ... wat zag ik daar? Mijn jonge koningin toerde daar al oriënterend rond!! Wat een vreugde, nog maar van 't weerzien! Een vlugge handbeweging en ik had ze, liet haar in 't doosje lopen en we waren weer even ver als straks. Ik zou haar nu maar eens langs 't vlieggat laten binnenwandelen. Zo gezegd zo gedaan. Maar nauwelijks was 't doosje open, of de dame koos weer de vrijheid. Nu zat ik minder in de knijper, want zou ik haar niet weer tegenkomen naast de stand? Ja hoor, na een paar minuten zag ik haar weer, sloeg er naar en miste. Weer kwijt en weer gewacht. Spoedig zag ik haar weer. Nu nog eens een voorzichtige slag naar 't rode schildje en ze was eraan. Terug in 't doosje en kriegsraad met mezelf.

Kast open, doosje open en tegelijk erin laten vallen, er was naast een plankje nog een open ruimte. Kast dicht en 10 dagen gewacht.

Alles was oké, beide dames aan de leg en meer dan ooit zeg ik: Ik merk al mijn koninginnen. Hoe ik 't doe en 'n paar (teleurstellende) ervaringen is weer stof voor een volgend verhaal.

Als naschrift kan er tenslotte nog een belevenis verteld worden, die nogmaals 't nut van gemerkte koninginnen belicht.

Zoals boven reeds is vermeld waren er enkele koninginnen van '46 en '47 darrenbroedig geworden. Een van die had ik van 't raam gewipt en had haar verder niet meer gezien. Volk no. 3 had een nieuwe moeder moeten kweken en naar 't vlieggat te oordelen was dat daar niet gelukt. Ze moest dus eens nagezien worden. Zo gezegd, zo gedaan en 't eerste raam, dat ik eruit pikte bleek enkele verspreid liggende cellen met maden te hebben. Dat zag er niet pluis uit. En wie zag ik daar lopen? De koningin, die ik uit het reservevolk had gewipt. Deze had dus blijkbaar in de snuit gekregen, dat 3 moederloos was en daar was ze met blijdschap aanvaard, al was ze dan ook geen knip voor haar neus waard. Conclusie: ik wip geen koninginnen meer van een raam af. Deze oude dame verdween nu ook tussen duim en vinger in de moederfuk, kreeg een druppelde azijnaether en zal haar verder bestaan slijten opgeplakt op een reepje briefkaart in een glazen buisje als demonstratiemateriaal. Leve het staniolplaatje!!

St. Jansteen.

W. BLOMMAART

BIJEN-, WAS- EN HONINGMARKTEN:

EERBEEK: Zaterdag 23 September, half 10

VARSSEVELD: Zaterdag 30 September, 9 uur

MEN ZEGT...

- dat de heer Nouwen in het Augustusnummer ten onrechte een Verenigingsmerk voor honing uit de boze acht;
- dat het ontbreken van preventieve controle geen reden mag zijn om het denkbeeld van een Verenigingsmerk — al dan niet met flacon — te verwerpen;
- dat de praktijk, b.v. in Zweden en Duitsland, het tegendeel bewijst;
- dat klachten van consumenten natuurlijk grondig moeten worden onderzocht;
- dat de naam van degene, die het Verenigingsmerk voert of doet voeren op minderwaardige honing, in het Maandschrift kan worden bekend gemaakt;
- dat hij bovendien van het voeren van het Verenigingsmerk kan worden uitgesloten;
- dat hij desnoods als lid van de Vereniging kan worden geroyeerd;
- dat het er in feite toch slechts om gaat, dat het publiek de Nederlandse honing van buitenlandse honing — en honing van twijfelachtige herkomst — kan onderscheiden;
- dat in de prijs van flacon, etiket en controlestrook een marge voor honingreclame kan worden verdisconteerd;
- dat die reclame zich dan uitsluitend kan richten op die flacon en op dat etiket.

Men zegt verder:

- dat de briefinlage van de heer Daalder thans bij het Bijenhuis verkrijgbaar is; (zie voorzijde omslag, Red.)
- dat we honing te kort zullen komen, als de imkers voldoende gebruik maken van het door het Bijenhuis ter beschikking gestelde reclamemateriaal.

LUISTERVINK.

• MIJN PRACTISCHE VORMING GAAT VERDER

MET mijn eerste volk was ik vrij gelukkig, het volk ontwikkelde zich goed, maar het zat in een korf en ik wilde modern bijen houden, dus moest er een kast bijkomen. Nu, die was spoedig gemaakt, maar er zat nog geen volk in en weer bedelde ik bij mijn oude vriend om een zwerm. „Nee, jongen, ik verkoop geen bijen, maar misschien kun je terecht bij X, maar die woont hier anderhalf uur fietsen vandaan. Die heeft wel zwermen”.

Op een mooie dag ging ik op pad met een schepkorf aan mijn fiets. Wat ik bij X zag overtrof mijn stoutste verwachtingen. Naast een grote bijenstand bevond zich een klein boomgaardje met aan iedere boom een of meer zwermen.

Was dat hier een bijenmarkt, zo vroeg ik me af. Ik stond buiten de heg, verbaasd en geboeid dit schouwspel aan te zien en tussen die bedrijven door zag ik de imker, die rustig de hangende zwermen bekeek en ook zijn oog op de bijenstal gericht hield.

Zo onder het bekijken van de zwermen door, kreeg hij mij in het oog en kwam een praatje maken. Het ijs was spoedig gebroken en het gesprek over zwermen, oogstverwachtingen e.d. was spoedig in volle gang. Tijdens het gesprek vloog er van een boogkorf een zwerm af en na enige tijd rondgevlogen te hebben, trok hij naar een van de hoge peppels, die het erf omsloten. Ik dacht direct aan mijn eerste zwerm: „Die ben je kwijt!”

Maar mijn nieuwe kennis maakte zich niet angstig en zeide: „Dat zal ik je wel afleren”. Resoluut begaf hij zich naar een van de hangende zwermen en schudde die in een schepkorf. Gefacineerd stond ik naar zijn handelingen te kijken en veel vragen doemden al in mij op. Maar het schouwspel, dat toen volgde, hield mij ademloos gevangen. De hoogvliegende zwerm keerde op zijn tocht terug en voegde zich bij de zwerm, die pas geschept was.

Ook deze imker kon zich niet, of wilde zich niet nader verklaren. „Dat doe ik altijd zo”, was zijn sobere antwoord. Later heb ik de juistheid van zijn handeling leren inzien, maar dat begreep ik toen nog niet.

Ook deze imker bleek er een te zijn van het juiste slag. Liefde voor zijn bijen, meer dan voor het gewin. Maar ik kon wel een zwerm van hem kopen. „Ja, ik had er een voor een kast nodig”, zeide ik. „O, je kunt zoveel bijen krijgen als je nodig hebt” en meteen schudde hij een tweetal flinke zwermen in mijn (grote) schepkorf, die op de terugreis kilo's zwaar ging worden, want ik kreeg het advies de schepkorf in de hand te houden.

Thuis gekomen werd de zwerm in de kast gebracht in de hoop, dat hij de kunstraat zou uitbouwen.

De volgende morgen hing de zwerm prompt aan een boom in mijn tuin en toen was al mijn bijenkunde uitgeput en kwam ik mijn oude vriend zijn hulp inroepen. „Dat is een gek geval, jongen”, zeide hij. „Ze hebben je een oude en een jonge moerzwerm verkocht en die aarden samen niet. Je zult er nog wel meer spul aan beleven”. Dat was een schrale troost. De zwerm werd geschept en in de kast gedaan, maar de volgende dag lag zo ongeveer de helft van de bijen dood onder en voor de woning.

Weer werd de hulp van mijn oude vriend ingeroepen en die wist niet beter te adviseren, dan maar rustig af te wachten en te zien of er nog iets van terecht zou komen, zo niet, dan zou mijn nieuwe vriend mij wel een andere zwerm er voor in de plaats geven.

Maar ik moest mijn bijen in de steek laten, want ik zou juist met veertien dagen vakantie gaan en ik liet de zaak dus maar op zijn beloop.

Gedurende de vakantie was het miserabel weer, koud en guur en geregeld regen en ik vreesde voor mijn bijen het ergste.

Bij mijn thuiskomst was mijn eerste gang naar de bijen. De korf was goed en zwaar, het kastvolk had voor een deel de kunstraat stukgevreten en de bijen waren de honger dood nabij. Met wat suikerwater zijn ze wat opgelapt, maar veel is het met dit volk nooit geworden. Wel had ik dat jaar heel wat praktische kennis opgedaan, al hielp me deze kennis voor dat jaar niet veel. Maar imker moest en zou ik worden en juist door mijn tegenslag werd mijn liefde en belangstelling geprikkeld en ik droomde mij al een groot-imker. De inmiddels gebouwde stal bood plaats aan veertig korfvolken en twintig kastvolken, dus de lezer begrijpt hieruit wel, dat ik door mijn tegenslag het er niet bij liet zitten. Maar ik zou nog heel wat teleurstellingen moeten boeken. Maar dat is een nieuw hoofdstuk.

JAN VAN VELDZICHT.

P.S. Mijn vriend Meunier uit Santpoort is naar aanleiding van een van deze bijdragen van oordeel, dat ik zweer bij de theorie van Gerstung, die allang naar het rijk der fabelen verwezen is, zo schrijft hij.

Dat weet ik natuurlijk ook wel, maar is onze gehele praktijk niet gebaseerd op deze theorie? Is het niet waar, dat het gemis aan jonge bijen het zwermen belemmert en is het ook niet waar, dat een van de zwermverhinderingsmethoden erin bestaat om het gesloten broed weg te nemen en er open broed voor in de plaats te brengen? Ook ik heb wel bezwaren tegen de details van deze theorie en men spreekt er tegenwoordig nauwelijks meer over, maar wil dat zeggen, dat het toendertijd onjuist was?

Ik heb leren verstaan, dat men alles in het tijdvak moet leren zien, waarin men leeft. De theorie van Gerstung was toen waar en wij deden daar ons voordeel mede en velen doen dit thans nog!

TREKKINGSLIJST VERLOTING BIJENMARKT, DE KLOMP,

op Dinsdag 18 Juli 1950.

Lot No. 148 1e prijs, 204 2e prijs, 150 3e prijs, 14 4e prijs, een bijenvolk; 239 5e prijs een Dathepijp; 298 6e prijs een kilo kunstraat; 201 7e prijs, 401 8e prijs, 448 9e prijs, 440 10e prijs, 44 11e prijs, een bijenkap; 85 12e prijs een schepkorf; 78 13e prijs, 489 14e prijs, 94 15e prijs, 171 16e prijs, een spoorwiel; 231 17e prijs, 105 18e prijs, 321 19e prijs, 256 20e prijs, 219 21e prijs, 416 22e prijs, 161 23e prijs, 443 24e prijs, 450 25e prijs, 412 26e prijs, een flacon honing; 90 27e prijs, 408 28e prijs, 269 29e prijs, een bijenvoger; 377 30e prijs, 244 31e prijs, een bijendoek; 134 32e prijs een voederballon; 423 33e prijs, een spoorwiel; 22 34e prijs, een raamlichter; 18 35e prijs, een moerhuisje.

Prijzen kunnen worden afgehaald tegen inlevering van het lot bij de Marktmeester J. van Kessel, Café „De Bijenkorf” te Veenendaal.

BRIEVEN uit de honigh-hof

I.

HET is een merkwaardig feit, dat ons land, beroemd om zijn bruggebouwers en zijn natuurkundigen, alom bekend om zijn gezonde zin voor realiteit en zijn ondernemingslust, befaamd door zijn zeevaart en zijn schepenbouw, op het gebied der bijenteelt zo hopeloos met de trekschuit achteraan komt. Op wetenschappelijk bijenkundig gebied wordt er ten onzent verdienstelijk werk verricht en staan wij in de eerste rij. Maar met de methoden, waarmee wij imkeren, is het voor een groot deel nog hopeloos mis, geen chauvinisme mag ons daarvoor blind maken. Wie in de gelegenheid is vergelijkingen te trekken tussen onze bijenteelt en die in landen, waar de honinggewinning tot een specialisme is uitgegroeid, wordt daardoor in hoge mate getroffen. Is het, doordat de meeste bijenhouders eenvoudige mensen zijn, niet in staat om kennis te nemen van wat buitenlandse tijdschriften en boeken ons brengen? Of schuilt hier een brok bewust conservatisme, dat wars is van alle verandering en blijft zweren bij de oude korfteelt? Hoe het zij, door onze eenkennigheid berokkenen we onszelf grote schade. Het is daarom van nut, een en ander eens wat nader te bezien.

Laat ons beginnen vast te stellen, dat het beginsel der „bijenruimte“, dat imkeren met kasten mogelijk maakte en een wereld van nieuwe mogelijkheden opende, een Amerikaanse vinding was. Dat de kasten, die sedert 1892 in Nederland verschenen, door Kelting van de Engelsen waren overgenomen en dat de slechte en onsoliede Simplexkast, die wij voor de kast-imkerij op grote schaal gebruiken, een wijziging is van de Engelse W.B.C. van William Broughton Carr. Tegenover de Langstroth-kast was de W.B.C. geenszins een verbetering, het was een romantische, fraai-uitziende kast, die het oog streelde maar die voor reizen of verplaatsen niet geschikt was. Met de W.B.C. verwijderde Carr zich van de praktijk, terwijl de Amerikanen aan de eenvoudige oplossing van Langstroth bleven vasthouden. De Dadant-kasten, waarvan de M. D., de gewijzigde Dadant, hier bekend is als Buckfastkast, brachten voor vruchtbaarder bijen en weelderige drachtstreken nieuwe mogelijkheden, maar in principe is het kasttype nog altijd hetzelfde.

Maar als wij ons nu afvragen: hebben wij de nieuwe vinding: de bijenkast met losse ramen, goed gebruikt? dan zullen we moeten bekennen: neen. We hebben wel bijenkasten, maar we zijn blijven imkeren naar de oude methoden. **We bedrijven korfteelt in kasten.** We zetten de kasten, evenals onze korven, netjes op rijen in stalletjes, keurig als soldaten in het gelid. Op de nieuwe bijenfilm zien we zelfs een imker, die met neurotische precisie zijn lijnrecht front controleert, alsof dat hem aan meer honing kon helpen! We zetten onze kasten in de stal, en waar ze staan blijven ze staan. Reizen we met de bijen, dan zetten we ze weer mannetje aan mannetje op een rij, soms honderden bij elkaar, net als vroeger de korven, en verbazen ons dan over slechte resultaten.

Maar dat is niet alles. Wij zijn klakkeloos gaan verdubbelen, gaan werken met twee broedkamers, omdat er de Snelgrove-methode is, en omdat er hier iets bekend is geworden van het Demareren, maar alweer: het lukt niet. Het klimaat! schelden we. De armelijke bijenweide! Maar daaraan ligt het niet. De zaak is, dat met de Nederlandse zwermbij niet modern te imkeren valt. Dat heeft men in Engeland en in Amerika al lang ontdekt. In Gleanings vindt met een foto van een bijenstand met een groot aantal torenkasten. Daartussen staat een kast met één broedkamer en één honingkamer. In het onderschrift vindt men: de kleine

kast, die net gezwermd heeft, zijn zwarte bijen, die hier onbruikbaar zijn.

Verwondert het u? Mij niet. Het zwarte bijenras, onze Nederlandse bij, moge ziekte-resistent zijn en fraai verzegelen, ze is ook prikkelbaar en moeilijk, ze zet veel zwermcellen en darren aan, als alle primitieve volken, maar ze heeft de neiging, zelfs als men haar veel ruimte geeft, op een ogenblik het broednest te laten voor wat het is, om uit beginsel, uit bronst, of uit baldadigheid, te gaan zwermen. Maar wij geven de Nederlandse bij niet veel ruimte in onze korven en kleine kasten. Wij hebben eeuwen lang de teeltkeus verwaarloosd, we hebben eeuwen lang onze beste volken in het najaar afgeslacht en met de middelmatige verder geteeld. **Meent men dan werkelijk, dat deze grondige bederving, dit stelselmatig**

wegtelen van de beste eigenschappen, nu door een selectieve teelt in enkele jaren weer te veranderen is?

We hebben te lang ons best gedaan, een zwermgraag en broedtraag ras te fokken, dat in de moderne bijenteelt niet de minste kans op welslagen biedt. De eerste factor is dus: het type bij. Moderne bijenteelt kan alleen bedreven worden met zeer vruchtbare, zwermtrage koninginnen, kan alleen succes hebben als men systematisch, jaar in jaar uit, alle koninginnen op zijn stand vernieuwt door moeren, geteeld uit de allerbeste op de stand, en onherroepelijk alles, wat niet aan zeer hoge eisen voldoet, verwerpt.

Wat heeft men ten onzent daaraan gedaan? Wie kent, en kent grondig, het klassieke, 745 bladzijden omvattende werk over intensieve bijenteelt en koninginenteelt van Perret-Maissonneuve, dat in 1933 verscheen, bekroond werd door de Franse Akademie der Wetenschappen en de Akademie van Landbouw, en dat in 1949 een zesde druk beleefde? In Nederland een klein, dun, maar belangrijk boekje van Frankenhuis, met de allernodigste hoofdzaken, en nu is er dan ook een werkje van Wigtersma. Frankenhuis hamerde op de enorme waarde van onafgebroken teeltkeus. Hoeveel imkers hebben begrepen, dat dit een eerste voorwaarde is voor succesvol imkeren? Er zijn in ons land ongetwijfeld uitmuntende imkers, die met hun tijd meegaan en begrijpen: „There are two ways to keep bees: in the first the beekeeper keeps the bees and in the other the bees keep the beekeeper“ (Men kan op twee manieren bijen houden: in het ene geval houdt de bijenhouder bijen, en in het andere (onder)houden de bijen de bijenhouder), zoals het ergens in Gleanings heet.

Ja maar, zeggen anderen, onze bijenweide is zo slecht, en ze wordt er nog altijd slechter op. Hoe gegrond deze opmerking is, en hoe teleurstellend de geringe activiteit, die van overheidswege aan de dag wordt gelegd om de verbouw van honinggevend gewassen en planten te bevorderen, wij moeten niet uit het oog verliezen, dat klimaat en bijenweide in Engeland maar weinig van de onze verschillen en er ook streken in N.-Amerika zijn, die ongeveer hetzelfde klimaat als hier vertonen. Wij hebben hier ook vette streken, ik herinner mij levendig, dat Vleugel Schutte in Zeeuws Vlaanderen prachtige oogsten binnenhaalde met de Buckfastkast, wij weten ook, dat de Zuiderzeepolders grote en verrassende oogsten kunnen opleveren, en dat sommige jaren zeer rendabel zijn. Maar waar een Nederlands volkje hier heel wat presteert als het op een rijke dracht twee honingkamers volhaalt en verzegelt, kan een geselecteerde Krainer of Kaukasiër, die dan nog zacht is ook, heel wat meer verzetten. De korte, kleine, armelijke drachten gaan aan de zwarte bij voorbij, maar kunnen worden benut door sterke, op twee of drie broedkamers staande volken. Laat ons bekennen, dat wij de mogelijkheden hier uiterst onvoldoende be-

door
JOH. W. SCHOTMAN

nutten, doordat we werken met te kleine woningen en met een te provinciale bijensoort. De zwarte heidebij is niet voldoende gevoelig voor de zwermbestrijdingsmethoden, ze is bijna niet op twee of drie broedkamers te krijgen.

Ik moet nog eens herinneren aan de koningin, die ik indertijd van Br. Adam kreeg. Deze is een kruising van Italiaan, Krainer en Engelse bij. Nu ik het toch over het ras heb, wil ik mijn bevreemding uiten over de beschouwingen van de heer Planting. Naar ik meen, wil hij de Nederlandse bij veredelen en men schijnt in Schiermonnikoog ook van plan te zijn, of de Nederlandse bij, of de Krainer zuiver te gaan telen. Ik heb mijn ogen werkelijk uitgewreven. Want het kan ons volkomen onverschillig laten, of we zuivere of onzuivere rassen hebben, mits we de goede eigenschappen maar hebben. Door kruising van verschillende rassen zou wel eens meer te bereiken zijn dan door het zuiver houden er van. Wij moeten doen als Br. Adam, die niet kweekte op ras, maar op **eigenschappen**. En deze eigenschappen zijn: haaldrift, vruchtbaarheid, zachtmoedigheid, levensduur en zwermtraagheid. Bij onze koninginnekweek mogen we nooit zwermcellen gebruiken, en als moedervolk ook nooit volken, die gezwerm hebben of opgezette zwermen zijn. Deze voorwaarde kan men al bij Perret-Maisonnewe vinden en ze wordt door moderne telers nog eens extra onderstreept.

De koningin van Br. Adam wist 10 van de 12 Buckfast-ramen (42 x 25 cm) tot aan de toplat met ononderbroken plakaten broed te beleggen, en drong zelfs met het broed 14 cm in de erop staande honingbak door; de enige darrencellen waren kleine driehoekige groepjes van enkele centimeters aan de benedenhoeken der onderste zijramen. Vier jaar lang bleef deze koningin haar prachtige prestaties vertonen, toen zakte ze af, werd stil omgewisseld, maar dat was ook het einde van de demonstratie: Nederlandse darren waren tussenbeide gekomen. Vier jaar lang heeft dit volk niet gezwerm. En in het kleine stadstuinje in Gouda werd, onder **allerongunstigste** drachtomstandigheden, toch nog een zeer behoorlijke oogst gepresteerd. Welke Nederlandse moer doet dit? Ik heb nu 18 jaar met Krainers en bastaard-Krainers gewerkt en vind dit de enige bijensoort, die in ons klimaat grote prestaties kan leveren. Ook de Krainer zwermt graag als men haar te weinig ruimte geeft. Heeft zij veel ruimte, dan belegt ze die ten volle, terwijl de Nederlandse bij dikwijls zwermen verkiest boven verdere nestuitbreiding. De Italiaan begint te laat en zet, als de herfst komt, de leg snel geheel stop. Voor ons klimaat is de Italiaan minder geschikt, wel zou men kruisingen met de Krainer kunnen proberen. Maar nog eens: wanneer men uitgaat van een zeer vruchtbare, zachtmoedige bij (dus **niet** de Nederlandse), en men kweekt voort op grond van de beste prestaties en de beste eigenschappen, dan kan men een voortreffelijke bij verkrijgen, in staat grote oogsten binnen te halen en kleine beter te benutten. Onze koninginnetelt moet dus niet in de eerste plaats een **rasteelt** zijn, maar een **prestatietelt**.

II

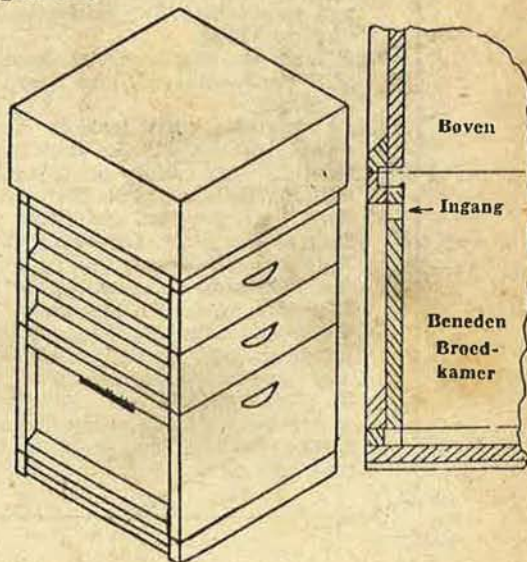
Niet alleen de drachtverhoudingen of het klimaat, maar bovenal de soort koninginnen waarmee men werkt, bepalen de grootte van de bijenwoning. Het huisvesten van Nederlandse moeren in Buckfastkasten is dus ondeugdelijk, niet omdat wij hier geen bijenweide zouden hebben of ons klimaat zo slecht is, maar omdat de Nederlandse bij onvoldoende capaciteiten daartoe heeft. Even fout is het, geselecteerde prestatiekoninginnen uit het buitenland te laten komen en die in de kleine tienraamsbroedkamers onder te brengen. Daar komt, zelfs al zijn het zwermtrage stammen, onherroepelijk zwermen en terugval van. Terwijl wij hier nu korfteelt in kasten zijn blijven bedrijven en met de grootste moeite onze middeleeuwse korven laten schieten voor de losse bouw en dan met zo weinig mogelijk concessies aan de nieuwe tijd, is het belangwekkend na te gaan, hoe de zaak zich in het buitenland ontwikkelt. In Amerika imkerde men vroeger geheel zoals wij het deden en nu nog doen.

Maar men is niet stil blijven staan. Naarmate men beter geselecteerde koninginnen kreeg, die groter broednesten maakten, naarmate men ook, na Heddon's débacle met te kleine broedkamers, begreep, dat men grote broedruimten nodig had, ontwikkelde de bijenteelt zich snel. Twee principes kwamen daarbij naar voren: 1e. de kasten moesten onderling verwisselbare broedbakken hebben om te kunnen verdubbelen en demareren, 2e. de kasten moesten vrij worden opgesteld om er zo mee te kunnen manoeuvreren, dat men de honingvolken in korte tijd en met weinig moeite een zo groot mogelijk aantal haalbijen kon bezorgen. De ervaring had geleerd, dat vijf afzonderlijke volken, elk met één honingkamer, minder honing opleverden, dan één volk, waarop de haalbijen van alle vijf zijn samengetrokken en dat dan alle vijf honingkamers krijgt. De reden ligt voor de hand. Wanneer de haalbijen in aantal gaan overwegen boven de broedverzorgers, stelt het gehele volk zich op de dracht in. Zijn er te weinig haalbijen, dan voelt het volk zich niet potent genoeg en tracht de broedaanzet voorop te stellen ten koste van het binnenhalen van oogst.

Amerika is het eerste land, dat zich gaat toeleggen op enorm sterke volken en begint te stapelen. Geen volken naast elkaar, maar volken op elkaar, is het wachtwoord. Horizontaal imkeren is armelijk imkeren, verticaal imkeren is imkeren met profijt. Ook in Frankrijk heeft men dat begrepen. Verschillende grote imkerijen werken nu ook met de moderne stapelmethode, trouwens is het M. De Raam al lang overal in gebruik. Alphandery werkt sedert lang met het Amerikaanse kastentype. In België, dat naast ramen, die met de Simplex overeen komen, ook het grote vierkante raam gebruikt, gaat men thans over op Amerikaanse kasttypen zonder sponningen en de stapelmethode. Een uitmuntend en lijvig boek over bijenteelt in Roemenië, in 't Roemeens geschreven en thans in mijn bezit, toont aan, dat ook in de Balkanlanden de grote imkers sterk op Amerika en de Amerikaanse ervaringen georiënteerd zijn. Dit alles heeft waarlijk niets te maken met voorliefde voor de Amerikanen of voor alles wat uit Amerika komt, maar is alleen gevolg van het feit, dat Amerika zich snel op de bijenteelt heeft gespecialiseerd en een enorme sprong voorwaarts heeft gemaakt. Wij beroepen ons er op, een modern land te zijn maar wij klemmen ons krampachtig vast aan onze volkomen middeleeuwse korven. En wat gebeurt er nu in Engeland? Het is zeer leerrijk, kennis te nemen van de opvattingen der normalisatiecommissie, zoals die zijn vervat in Specification British Standard 1300, dat in 1946 verscheen. Het blijkt, dat men in Engeland beseft, hoe dringend nodig het is, tot éénheid van maten, ramen en kasten te komen. Maar ons interesseert het vooral, te ontdekken, dat de beroepsimkerij tot standaardkast heeft genomen de National Hive: dat wil zeggen een **enkelwandige** kast, met een Amerikaanse bodem, een plat diep of ondiep dak, een deklank, en als **norm** niet één, maar **twee** broedkamers, benevens twee of drie honingkamers.

Buitenaanzicht van een enkelwandige National Standard Hive. Men lette op de afgeschuinde latjes en op de bijenruimte boven de toplatoren. De hier afgebeelde kast vertoont een bovenventilatie (vlieggat) terwijl het gewone vlieggat met een blok is afgesloten (winterstand).

(Wordt vervolgd).

ZÓ WAS

Zaterdag 19 Augustus 1950, tegen half elf.

Uit alle delen van het land stromen imkers en hun huisgenoten Dordrecht binnen.

De veerbotten zwoegen tussen Papendrecht en de oude Merwedestad heen en weer om bussen, auto's en fietsers over te brengen. Van zoeken of verdwalen is geen sprake. „Die kant uit”, zeggen de aanvoerders van de groepen, als zij op de straathoeven een kleurige bij zien, die de weg naar „Kunstmin” wijst.

Andere groepen komen per spoor. Ze worden door gidsen opgevangen en eveneens naar „Kunstmin” geleid. Velen dragen een opgevouwen Groentje in de hand om de route op de kaart te volgen.

De grote zaal kan de meer dan 1300 deelnemers niet bevatten. Velen kunnen de gloedvolle opening van de voorzitter alleen maar horen in de nevenzalen, zonder de spreker te zien. Er wordt gemompeld, dat vooral de dames dit betreuren....

Zoals gewoonlijk hangt de zaal aan zijn lippen en zelfs als hij met bevrijdende humor spreekt over donkere tijden, wijkt de glimlach niet van de gezichten van de toehoorders.

Burgemeester Bleeker beantwoordt de begroetingsrede van de voorzitter op even humoristische wijze. Hij vertelt van zijn ervaringen met steeklustige gekruiste Italianen en als hij onze voorzitter in die vergelijking betreft, daverd een duizendvoudige lach door de zaal.

1

BIJ DE FOTO'S:

1. Tussen het kijken en luisteren door praten Oost en West en Noord en Zuid met elkaar en spoedig weten we, wat de bijen gisteren en eergisteren en de vorige week „gedaan” hebben....
2. Iedereen wist, op welke boot hij de tocht zou meemaken. De inscheping verliep vlot en rustig.
3. Jékavé, de schrijver van onze rubriek „Uit de Jaagkieps”, aan boord van de „Oranje”.
4. In ordelijke rijen trekken de imkers naar „Americain”, „de Vriendschap” en „N.A.B.” om daar de gereedstaande koffiemaaltijd te gebruiken.
5. Niet ten onrechte vergeleek de heer Buirna de geest, die onder de imkers heerst, met de „geest van de korf”. Meer dan 1300 man op straat, maar het verkeer kan gewoon doorgaan!
6. De Postharmonie geleidt ons naar de boten en blijft op de kade concorderen, terwijl we ons inschepen op de „Oranje”, de „Koningsplaat”, de „Prinseplaat” en op de voor de deelnemers, die zich te laat aanmeldden, nog gecharterde water-taxi „Maria”.

2

DORDT!

Ook de rede van de heer E. v. d. Laan, die de in het buitenland vertoevende Directeur van de Tuinbouw vertegenwoordigt, vindt luide bijval. Ir. Mommers zond een telegram met zijn beste wensen voor het welslagen van onze hoogtijdag. Met applaus wordt besloten hem telegrafisch een voorspoedig herstel toe te wensen.

Ook een telegram van Dr. Barnes, voorzitter van onze Britse zusterorganisatie en voorzitter van het komende congres, wordt beantwoord. En er gaat een telegram naar Soestdijk, waarin de deelnemers H. M. de Koningin hun onwankelbare trouw betuigen.

Dr. Minderhoud, die in de plaats van Ir. Mommers spreekt, houdt een geestige, vlotte en interessante causerie over zijn reis naar Zwitserland. Vooral de dames, die bijna de meerderheid vormen, waarden de hoffelijkheid, waarmee de geleerde spreker alle geleerdheid voor een ogenblik op zij zet, terecht beseffend dat een Imkersdag geen studiedag is maar een familiefeest, waarop een zwaarwichtig betoog uit de toon zou vallen. De heren Scheepbouwer en Buirma vertellen vervolgens iets over de oude stad Dordrecht, de bakermat van onze vrijheid en al haar bezienswaardigheden. De liefde voor hun stad en het enthousiasme waarmee ze daarvan getuigen zijn zó groot, dat sommige deelnemers de ordelijke rijen ontvluchten, waarin we naar American en de Vriendschap trekken, om een voortreffelijke koffiemaaltijd te gebruiken, om clandestien heel even te genieten van een museum of een ogenblik stil te vertoeven op een van de vele plekjes, die zwaar zijn van historische betekenis.

Na de lunch met muziek voorop naar de boten.

Zonneschijn en overdrijvende wolkenstoeten maken het landschap tot een schilderij, waarin de warmte van de komende herfstkleuren reeds merkbaar is.

En op de brug een spreker, die door middel van zijn luidsprekers — hulde voor de beschaafde toon en het beschaafde volume! — ons wijst op vele bijzonderheden, die ons zouden zijn ontgaan als we er niet op attent gemaakt waren en die het land in zijn schoonheid en de mensen die het bewonen in hun noeste vlijt voor ons doen leven.

Tussen het kijken en luisteren door praten op de vier boten Oost en West en Noord en Zuid met elkaar. We weten spoedig, hoe de oogst in andere gewesten was, hoe de heide in Nederland en België het doet, wat de bijen gisteren en eergisteren en vorige week gedaan hebben en hoe het weer moet zijn, wil er nog iets van terecht komen.

Het feest loopt ten einde.

De boten meren aan de kade.

Onder ademloze stilte luisteren de feestgangers naar de woorden van hun voorzitter, die slechts onderbroken worden door een driewerf hoera voor de heer Licht en al zijn medewerkers, die ons een weergaloos mooie dag hebben bezorgd, waarvan de organisatie boven alle lof verheven is. Hulde wordt gebracht aan de gulle gastvrijheid van de stad Dordrecht en zijn burgerij en aan alle medewerkers.

Doch, zoals aan het slot van de dag de zon wegschool achter de wolken en de wijidheid van het landschap hulde in een diffuus licht, dat iedere kleur en elke lichtnuance verrassend scherp deed uitkomen en de verre horizon nader tot ons scheen te brengen, zo is ook het slot van de rede van de voorzitter.

De blijmoedigheid van zijn woorden schuilt weg achter zorg voor de toekomst. In het licht van zijn nu haast aarzelende woorden zien we met beklemmende duidelijkheid de ontredde wereld, waarin we na een zorgeloze dag terugkeren, voor ons. En menigeen slikt iets weg, als hij de slotwoorden van de rede hoort, die nog lang in zijn hart zullen naklinken: Blijf trouw aan onze mooie vereniging van vrije mensen, waarin ieder zijn mening mag zeggen en waarin ieders persoonlijke overtuiging volledig gerespecteerd wordt. Wij gaan nu allen weer terug naar ons huis en onze arbeid. We weten niet, wat de toekomst, we weten niet wat reeds het komende jaar ons zal brengen. Maar, hoe duister de wereld en het leven in de toekomst misschien ook voor ons allen zullen worden, blijf trouw, blij onwankelbaar trouw aan het beginsel, dat de hoogste waardigheid van de menselijke geest zich slechts kan ontplooiën in een gemeenschap van vrije mensen in een vrije wereld.

3

4

5

6

INGEZONDEN STUKKEN

HET DRADEN VAN RAAMPJES.

Naar aanleiding van wat dr. Winkel in het Juni-nummer schrijft over de bedrading van de raampjes, wil ik gaarne enkele opmerkingen maken.

De 2 schuine draden van de benedenhoeken naar het midden van de toplat (1920) bemoeilijken in hoge mate het electrisch insmelten der draden, daar de electrische stroom zich daardoor verspreidt over bijna het gehele dradennet en wel in zeer verschillende mate, zodat de draden zeer ongelijk verwarmd worden. En volgens mijn ondervinding zijn deze beide draden ook niet nodig. Ik bespan de raampjes met 4 draden in de lengte van het raam (1890) en heb daarbij nog nimmer enige bezwaren ondervonden van breken der raten of derge-

lijke. De onderste en de bovenste draad plaats ik ca. 1 of 1½ cm van de lat. Een zaagsnee in de bovenlat is dan onnodig en vaskitten van de kunstraat tegen de onder- en bovenlat is ook overbodig. Bij het insmelten worden de 4 draden na elkaar (niet alle 4 in enen) ingesmolten; dat is dan een kwestie van enkele ogenblikken.

Verder wil ik er nog even op wijzen, naar aanleiding van fig. 1890, dat men op de daar aangegeven manier de draden niet strak kan trekken. Als men de draad stevig aantrekt, snijdt die in het zachte hout en wordt weer slap. Er moet altijd op gelet worden, dat de draad het gat in de lat moet verlaten in een richting, die loodrecht staat op de nerf van het hout, zoals op bovenstaande figuur aangegeven. De heer Gout gaf in het Mei-nummer van 1935 een goede methode aan, die ik met enkele verbeteringen reeds vele jaren toepas.

Bilthoven.

H. B. STRUVIG DE GROOT.

NOG EENS: HET MYSTERIE VAN DE ZWERM.

Het artikel over de voordracht van de heer Groenveld, in het Nov.- en Dec.-nummer van het Maandschrift, heb ik met zeer veel belangstelling gelezen.

Het accent in deze verhandeling ligt op de beschouwing van het bijenvolk als geheel, wat mij van grote waarde lijkt.

Dr. G. Goetze (1) heeft hier reeds beschouwingen aan gewijd. Hij besluit, dat een bijenvolk een psycho-fysische collectieve eenheid is, dus iets, liggend tussen individu en groep in. Het boekje van dr. Goetze is in onze bibliotheek verkrijgbaar.

Belangwekkend is zijn onderzoek met 10 bijen en een koningin, waarbij na enige uren arbeidsdifferentiatie ontstond, niet tot bouwen werd overgegaan, maar in de mazen van draadvlechtwerk de honing in druppels werd opgeborgen.

Verdere werkers op dit gebied: Maeterlinck, die spreekt van de geest van het bijenvolk; Bonnier van een raisonnement collective; J. Françon, die een fluidum aanneemt, terwijl ook Zaisz (2) die kant opgaat.

Dat het probleem wat op de achtergrond is geraakt, is niet te verwonderen, daar het en van de onderzoeker en van zijn instrumentatie nogal veel vraagt.

De ontwikkeling van de honingbij heeft de aandacht gehad van Dr. H. v. Buttel-Reepen (3).

Hij neemt aan, dat de honingbij afstamt van de graafwespen. Er zouden overgangen zijn aan te wijzen, die

dat aannemelijk maken. De bloemenbezoekende insecten konden pas ontstaan, nadat er bloemen waren, dat is na de krijttijd. In deze periode zou onze bij zich zowat gevormd hebben. Een dergelijke afstammingsleer is echter nog steeds niet bewezen. De theorie van Darwin is weerlegd en de mutatietheorie van onze beroemde landgenoot H. de Vries is waar gebleken voor een terugvallen in eigenschappen, maar voor het ontstaan van hogere soorten nog steeds theorie.

De heer Groenveld beschouwt de koningin met haar werksters dus als één individu. Dit is een heel aantrekkelijk idee. Echter verschilt een dergelijk individu wel heel sterk van een normaal individu, door de grote zelfstandigheid van de vormende cellen en omdat het verval van krachten en de dood voor een dergelijk individu geen noodzakelijkheid is.

Opmerkend, dat jonge individuen in alle opzichten op hun ouders gelijken en dit bij de bij niet plaats vindt door het verschil werkster-koningin, vindt de heer Groenveld het waarschijnlijk, dat de werkbijen regeneratiecellen van de moederbij zijn en dat voortplanting plaats vindt bij het zwermen. Want dan ontstaat uit één individu meerdere individuen.

Bij het ontstaan van een werkster vindt echter wel degelijk versmelting van een mannelijke en een vrouwelijke kern plaats, waardoor het nieuwe wezen dus ook wel zeker identieke aanleg heeft met de ouders. De verschillen werkster-koningin zijn phaenotypisch en niet genotypisch. Dit moederindividu (opgebouwd uit werksters en koningin) zou nu als ieder individu een zekere mate van zelfstandig handelen bezitten, wat dan onder meer tot uiting komt bij het zwermen.

Dat de zwerm zich enige tijd voor het zwermen reeds in het volk heeft afgesplitst, ware met enige moeite experimenteel te bewijzen. Ik denk hierbij aan het gebruik van bijenrassen met verschillende kleuren.

Toch zijn er ook argumenten, die niet in die richting wijzen. Bijv. wordt een voorzwerm door slecht weer enige dagen met afkomen vertraagd, dan ontstaat een zware zwerm; er zijn dus die laatste dagen bijen aan toegevoegd.

Laat men een zwerm enige tijd hangen in een omgeving, waar veel bijenvolken staan, dan wordt zo een zwerm ook weer zwaarder. Het lijkt in theorie niet onmogelijk, dat het leven van de bijen zich gevormd heeft om het levensschema van de vorm, waaruit de bij is ontstaan. De bij heeft dit schema dan wel zeer sterk gedifferentieerd.

Het blijft echter theorie en wij komen niet aan het bewijs toe zonder experimenten, waarbij een proefstation grote diensten zou kunnen bewijzen.

Hebben wij dit, dan zou het mogelijk zijn, met de theoretische beschouwingen van de heer Groenveld als werkhypothese, aan het werk te gaan.

Hieronder volgt nog een lijstje van werken, die direct of zijdelings onze inzichten in het gestelde probleem kunnen verduidelijken:

Dr. G. Goetze. Das Bienenvolk als psycho-physische Einheit. Bonn Inaugurale rede (1).

Dr. Zaisz. Das Wesen des Bienenvolkes (2).

Dr. H. v. Buttel-Reepen. Leben und Wesen der Bienen (3).

Dr. K. v. Frisch. Aus dem Leben der Bienen.

N. Ludwig. Futtersaft oder tierische Veranlagung als der Beherrscher und Ordner geheimnisvoller Vorgänge im Bienenvolk.

Utrecht.

R. LUBBERS.

* * *

(Een Haagse toehoorder merkte terecht op, dat het chromosomengarnituur van koningin en werksters van een volk verschillend zijn. Koningin en werksters van een nazwerm evenwel bezitten hetzelfde chromosomengarnituur. Na drie weken verandert dit. Bij stille moerswisseling wordt het weer tijdelijk gelijk. Wordt een koningin meer dan eenmaal bevrucht, dan hebben de werksters een onderling verschillend chromosomengarnituur).

Internationaal Congres 1951

Dr. R. H. Barnes, die thans in ons land vertoeft, was zo vriendelijk ons reeds iets te vertellen omtrent de organisatie van het 14e Internationale Bijenteeltcongres, dat in 1951 in Engeland zal worden gehouden.

De voorbereidingen voor het Congres worden getroffen door een commissie uit the British Beekeeping Association, waarin vertegenwoordigers zijn opgenomen van de Scottish en de Welsh Beekeeping Association, de Apis Club, Rothamsted Station, de Engelse en Schotse Ministeries van Landbouw en van the Festival of Britain.

Dr. Barnes, die op het Amsterdamse congres in 1949 de B.B.K.A. vertegenwoordigde en die ook op ons jubileumfeest te Assen aanwezig was, is voorzitter der commissie.

Het ligt in de bedoeling het congres te houden in Leamington Spa in Warwickshire. De stad ligt in het hart van Engeland en is een gunstig uitgangspunt voor congressisten, die in aansluiting aan het congres uitstapjes wensen te maken.

In 't kader van het congres worden plannen uitgewerkt voor een bezoek aan Gloucester, een prachtige oude stad met een bekende kathedraal.

Men is van plan ochtend- en namiddagzittingen van het congres te houden en de stof zo in te delen, dat zoveel mogelijk elke zitting gewijd wordt aan een bepaald bijenteeltonderwerp.

Zij, die op het congres een voordracht zouden willen houden, worden verzocht het onderwerp zo spoedig mogelijk op te geven aan de secretaresse van de commissie, Miss Nancy Ironside, The Vicarage, Wragby, Lincoln, Engeland. Het ligt voor de hand, dat de commissie thans nog niet kan zeggen, welke voordrachten uiteindelijk in het officiële programma zullen worden opgenomen.

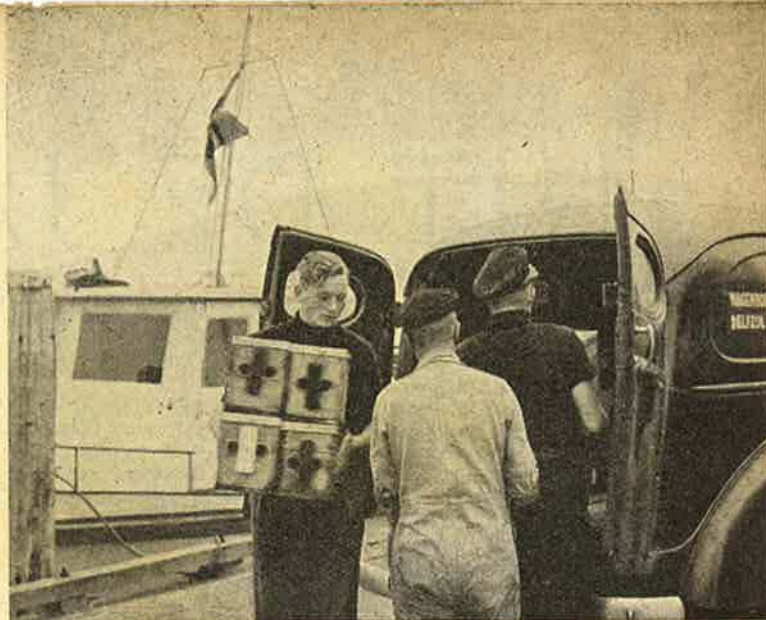
De deelnemerskosten zijn bepaald op £ 3 (ongeveer f 30.—). Hierin zijn begrepen de kosten, verbonden aan het bijwonen van de congresszittingen en het officiële diner. Hotelkosten en excursies zijn in dit bedrag niet begrepen.

Als attractie zullen volksdansen worden uitgevoerd door een bekend plaatselijk Women's Institute. Er zal een tentoonstelling van bijenteeltbenodigdheden en een honingtentoonstelling worden gehouden. Op de honingtentoonstelling zullen de gasten niet alleen in de gelegenheid zijn de honing te zien, doch ook te proeven. Miss Ironside brengt thans haar vakantie door in Zwitserland, om overleg te plegen met Dr. Morgenthaler. Dr. Barnes besteedt zijn vakantie om zich in ons land op de hoogte te stellen van de ervaringen, die wij het vorig jaar met de organisatie van het congres 1949 hebben opgedaan. Vele imkers kennen hem van de Arnhemse Imkersdag, waar hij namens de congressisten in zijn, tijdens het congres geleerde, „Nederlands” dank bracht voor de hartelijke ontvangst.

Dr. Barnes verzekerde ons, dat de bijenteelt geen nationale of internationale grenzen kent, evenmin als onze bijen en dat met iedereen in volledige harmonie zal worden samengewerkt. Er zijn zelfs in de bijenteeltorganisaties geen darren, die geweerd of uitgedreven worden en onze Engelse vrienden zullen er naar streven hun congres op hetzelfde hoge peil te brengen, dat vroegere congressen heeft gekenmerkt.

Het congres zal worden gehouden van 2—8 September 1951. Belangstellenden wordt aangeraden, deze data al vast in hun agenda te noteren. De secretaresse van de voorbereidingscommissie houdt zich voor nuttige wenken aanbevolen.

G.

Bevruchtungsstation Schiermonnikoog. De boot is aan de steiger gemeerd; de bevruchtungskastjes worden meteen in de bestelwagen geladen om naar het bevruchtungsstation te worden vervoerd. Het vlieggat is door een werveltje, de „neus”, afgesloten en de beide ventilatieopeningen naast de wervel zijn open. Door de neus horizontaal te draaien worden de luchtopeningen gesloten en komt het vlieggat vrij. De bovenkant van de wervel vormt dan een miniatuur vliegplankje.

honingprijzen

In het Juli-nummer van ons Groentje verscheen over bovenstaand onderwerp een belangrijk artikel van de heer Popken, waarbij ik gaarne enige kanttekeningen wil maken.

Inderdaad is het zo, dat de honingprijzen in ons land nimmer bevredigend zijn geweest. Hieraan mag men onmiddellijk toevoegen: steeds werd ter stimulering van het honinggebruik te weinig verricht.

Als een der middelen tot verbetering wil de heer P. het voormalige Honingcontrôle-station weder in het leven roepen. M.i. moet men hiervan geen grote verwachtingen koesteren. In het verleden heeft dit instituut het honinggebruik in het geheel niet of weinig beïnvloed.

De honingafzet is niet alleen in ons landje een probleem, ook de meeste andere landen sukkelen er mee. Zelfs de machtige Verenigde Staten weten met hun honing geen raad en de Midden-Amerikaanse republieken, welke veel en mooie honing voortbrengen, moeten deze leveren voor de helft van de bij ons geldende prijzen. De heer P. noemt enkele gunstige cijfers uit Zwitserland, maar dit land produceert niet zo heel veel honing en heeft bovendien het geluk, dat iedere hotelhouder er een eer in stelt zijn gasten dagelijks honing bij het ontbijt te serveren. Verdient dit laatste tussen twee haakjes door onze hoteliers geen navolging?

Ook onze Regering zal weinig kunnen helpen. Door de bittere noodzaak van export-bevordering kan invoer van enige honing niet altijd vermeden worden.

De conclusie kan geen andere zijn dan dat wij deze zaak zelf ter hand nemen, hetgeen met ons grote aantal leden niet zo'n heksentoer lijkt.

Volgens de heer P. heeft $\frac{1}{3}$ deel van de leden bij behoorlijke honingprijzen belang. Welnu, laten deze leden zich aansluiten en een organisatie (stichting) van honingproducenten vormen, welke naast de Vereniging en onder toezicht daarvan haar belangen behartigt. Of, wil men de schaapjes liever bijeenhouden, laat men dan beginnen met een verhoging van het geringe quotum van f 2.50 tot f 10.— per jaar (alleen ons mooie blad is dit bedrag reeds waard). In dat geval zullen er op verschillende manieren doeltreffende reclameacties mogelijk zijn.

Nijmegen.

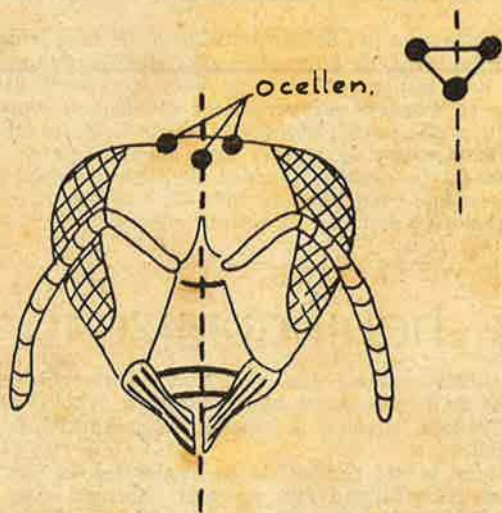
A. SMITS.

UIT DE JAAGKIEPS

In de Revue française d'Apiculture 1950/6 schrijft de Spaanse professor in de Bijenteelt, Javier Cabezas y Montemayor te Madrid over de meetkunde der bijen; hieruit het volgende:

Wiskundigen hebben aangetoond, dat de bijen in staat waren een moeilijk probleem op te lossen (bedoeld wordt de hoeken van de ruiten die de bodems der cellen vormen), maar de natuurkundigen hebben nog niet kunnen aantonen hoe de bijen in staat zijn zo'n nauwkeurig werk uit te voeren.

De professor begon in 1943 met zijn waarnemingen met behulp van een glazen observatiekast in de Nationale School voor Bijenteelt, zijn vrouw en hijzelf sloegen

de bijen weken lang elke dag een paar uur gade. Het jaar daarop hadden zij een kleine hoop achter de waarheid te komen en in de herfst was het probleem opgelost, maar voor alle zekerheid werd de lente van 1945 afgewacht. De oplossing?

De drie enkelvoudige ogen op de kop, laten we ze ook maar ocellen noemen, staan in een rechthoekige, gelijkbenige driehoek en de bissectrice van de rechte hoek raakt, als men deze verlengt, het punt waar de kaken bij elkander komen.

De optische assen der ocellen lopen niet evenwijdig, zij vormen de hoeken van een driehoeks pyramide, tengevolge waarvan het gezichtsveld der ocellen, meer of minder groot naar de gezichtsafstand, elkander steeds onder dezelfde hoek snijden. Zoals Reaumur reeds verondersteld heeft, gebruiken de bijen bij het bouwen der raten een winkelhaak en schietlood. Sartorie en Rauchenfels hebben de positie der bijen bij het bouwen zeer goed beschreven. De bijen hangen als het ware in twee gordijnen naast elkander en elk gordijn hangt geheel vrij van het andere. De tussenruimte bedraagt ongeveer de helft van de hoogte van een bij. De beide groepen, die aan één raat werken, hebben de koppen naar elkander toegewend.

Het werk gaat nu als volgt: (zie tekening)

De eerste rij van wasmaaksters plaatst haar pootjes op de punten ABCDE en de andere rij bijen op de punten FGHI, deze laatste rij begint te werken.

De bij met haar pootjes op F en G ziet met haar bovenste ocellen de afstanden AB en BC, door haar uitgekozen om de eerste cel te bouwen, met haar onderste ocelle ziet zij eveneens het punt B en hier begint zij was aan te brengen op het punt, waar haar arbeid aanvangt, een stukje zuiver wit was volgt, nog één en weldra meerdere en een staafje BJ ontstaat. Dit is bij het begin dikker om een stevig aanknopingspunt te ver-

krijgen. Welke lengte zal zij nu, afgemeten, aan het staafje geven?

De lengte van dit staafje, de eerste zijde van de zeshoek, de lengte die beslissend zal zijn voor de afmeting der zeshoek, komt nauwkeurig overeen met de middel-lijn van het gezichtsveld van de ocelle.

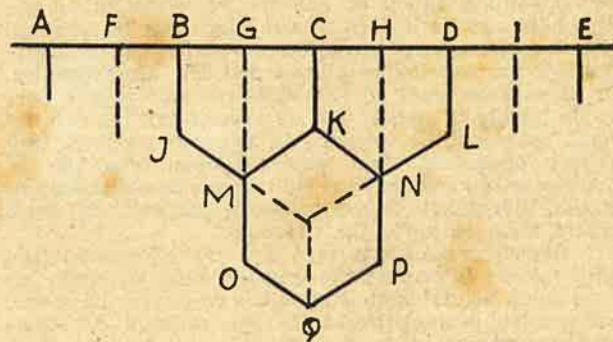
Terwijl de eerste bij, die de afstand AB en BC overzag, het staafje BJ bouwde, deed een andere bij, die de afstanden BC en CD overzag, dit met het staafje CK. Nog een andere bij, die met één voorpoot aan punt G schuin hangt, bouwt het staafje JM en een vierde bij KM en de eerste vijfhoek, het begin van de raat, is klaar.

De rij wasmaaksters laat zich nu zakken, zij neemt als steunpunten de onderste punten en gaan voort met het construeren van de staafjes MO en NP, vervolgens de staafjes OQ en PQ en de eerste zeshoek is klaar. De bijen van het andere gordijn hebben ondertussen niet stil gezeten, maar zij zijn later met haar werk begonnen. Zij hebben als gezichtspunten de reeds gemaakte staafjes genomen en hierdoor worden de staafjes (stippellijn) GM en HN, langer.

Tussen de staafjes worden nu door andere bijen, die geen deel van het gordijn zijn, een zeer dun tussenschot van was aangebracht en daar deze bijen de toppen der pyramiden der cellen op hun plaats vinden, maken zij ruiten, die de bodem der cellen vormen, door het uit-trekken van de was en de scherpe hoeken van deze ruiten hebben de grootte welke door Maraldi werd gevonden: zegge 70 graad 32 minuten; hoeken, die de bijen in staat stellen de bodems der cellen met een minimum van was te maken. De werkster-cel heeft als lengte de afmeting gelijk aan de diameter van het gezichtsveld van de ocelle, volgens de afstand waarop de werkster zich plaats voor haar werk; als zij de grotere cellen wil maken is het voldoende dat zij haar hoofd iets terug trekt, waardoor zij haar gezichtskring vergroot en dienovereenkomstig de lengte van de zijde van de zeshoek.

Van de Spaanse professor gaan we naar een Oostenrijkse geleerde: Professor Schiller behandelt in de Niederösterreichische Imker 1950/5 het onderwerp: Over de beide bijenproducten kithars en propolis.

Volgens de mening en de ondervinding van deze prof vindt men op de 1000 bijenhouders nauwelijks twee personen welke kithars en propolis kunnen onder-

scheiden of weten waar deze stoffen vandaan komen. In het begin van deze eeuw hebben twee Duitse geleerden, onafhankelijk van elkander, proeven genomen. Samenvattend is de uitslag:

- 1e. Kithars (of knoppenhars) en Propolis (of stuifmeelbalsem) zijn volgens hun oorsprong, gebruik en chemische samenstelling twee geheel verschillende producten der bijen.

- 2e. Kithars komt van de harsachtige plantaardige stoffen, bevat daarom geen stuifmeel. De bijen gebruiken het slechts voor het overtrekken van stro, hout en metaal, tot het vastmaken van raampjes en andere bewegelijke delen van hun woning en voor het opvullen van voegen, reten en gaten.
- 3e. Propolis bevat altijd stuifmeel en ontstaat in de honingmaag der bijen uit olie-achtige balsemdrupeltjes van de oppervlakte der stuifmeelkorrels en wordt uitgebraakt.
- 4e. Met pas uitgebraakt propolis worden de randen en wanden der cellen bedekt. Ook de kithars. Propolis heeft tengevolge van zijn kiem-dodende eigenschappen ontsmettende uitwerking.

Dit is door Dr. Küstenmacher en Dr. Philipps in de jaren tussen 1905 en 1911 onafhankelijk van elkander vastgesteld.

„De in de cellen achtergebleven huidjes der poppen zijn aanvankelijk kleurloos, maar worden met propolis doorweekt en daarmee als het ware gelooid en ontsmet en geelbruin gekleurd. Het bleken van was berust hoofdzakelijk op het verwijderen van de in het was aanwezige looistof, hetgeen door de inwerking van het zonlicht (bleken op een grasveld) of langs chemische weg plaats vindt”.

Volgens Gleanings 1950/5 zal het Departement van Landbouw in de V. S. helpen om de afzet-gebieden van honing te vergroten.

Subsidie zal verleend worden voor het vinden van nieuwe afzetgebieden door het gebruik van honing in nieuwe artikelen, waarvoor vóór 1948 geen honing

werd gebruikt of door andere samenstellingen, waardoor het gebruik vergroot wordt.

Verder zal subsidie op uitvoer door zelfstandige handelaren naar andere landen dan Noord-, Centraal- of Zuid-Amerika verleend worden.

Honingen van bepaalde kleur hebben in Europa een meer gewillige markt gevonden dan in Amerika zelve. Volgens de Schweizerische Bienenzeitung 1950/6 zal van de hand van de bekende Engelse imker Broeder Adam, Buckfast, een boek verschijnen, waarin hij zijn werk zal beschrijven en Dr. Morgenthaler heeft van de schrijver reeds het hoofdstuk: „Het geven van een Koningin” voor zijn tijdschrift ontvangen. (Ook wij hopen dit hoofdstuk binnenkort in zijn geheel te publiceren. Red.). Hieruit het volgende:

Wordt een jonge koningin, die reeds enige weken eitjes legt, in een kooitje gedaan en nog diezelfde dag in een ander volk losgelaten, dan wordt ze zeker aangenomen. Vindt dit op de tweede dag plaats, dan heeft men veel kans dat ze wordt aangevallen en ingebald. De verklaring is, dat zij wellicht de tweede dag niet meer zo erg tot eitjes leggen bereid is als op de eerste dag. Hoe langer de koningin opgesloten blijft, des te meer kans bestaat er dat zij niet aangenomen wordt, tenzij de bijen haar door het gaas van het kooitje voeren, zodat zij dadelijk na de bevrijding eitjes kan gaan leggen. Wordt zij niet gevoed en toch losgelaten, dan wordt zij gedood, ingebald of beschadigd, daar zij, nog niet hersteld van haar gevangenschap, geen eitjes kan leggen. Het langer vasthouden, zoals tot dusver aangeraden, heeft dus het verkeerde gevolg.

Adam raadt aan, de koninginnen eerst in andere kasten over te brengen als zij reeds 4 weken eitjes gelegd hebben, voor sommige rassen nog langer: de moeren zouden zich door haar nerveusheid in gevaar kunnen brengen.

De koninginnen zijn in het tweede jaar het meest vruchtbaar, het omwisselen in Juli of Augustus is een grote fout. Broeder Adam laat de moeren in de reservevolkjes en deze worden in het voorjaar (einde Maart) ingevoerd.

(zie vervolg pag. 146)

Bijenteelt in het buitenland. Verenigde Staten van Amerika. Iowa State College Experimental apiary. Kasten met zeven broedbakken zijn geen uitzondering. Alle delen staan koud op elkaar. Als men een van de onderste bakken wil onderzoeken, wordt de wolkenkrabber even „op de rug gelegd”.

STOFZUIGER IN DIENST DER IMKERS.

4 Juli kreeg een imker een tip van een landbouwer aan de Zegwaardseweg, dat bij hem op het erf in de holte van een zware boom een zwerm bijen was gaan nestelen.

Zo gingen wij er met ons drieën op uit, maar daar aangekomen stonden wij voor het feit, dat de holte in de boom maar enige centimeters groot was. En de eigenaar wilde die zoemers per se kwijt.

Er werd krijgsraad gehouden. Tenslotte kwam iemand op het denkbeeld om een stofzuiger te gebruiken.

In allerijl werden allerlei snoeren aan elkaar gekoppeld en de slag kon beginnen. De stofzak werd schoongemaakt, er werd viermaal gezogen en de bijen werden in een zwermmand gedaan, ze werden volgens gebruik ingelijfd bij een kast met volk en zij hebben het goed overleefd. Er waren maar weinig doden. 13 Juli na-gekeken en alles goed.

Dus op de imkerslijst nog een stofzuiger.

Zoetermeer.

N. WOLDENDORP.

KONINGIN VANGEN UIT EEN ZWERM.

Daar het dikwijls voor een beginnend imker en ook vaak voor de meer gevorderde, heel moeilijk is om de moeder uit een zwerm te zoeken, maakte ik voor eigen gebruik een toestelletje wat heel goed in de praktijk voldoet en wat door zijn eenvoud met een beetje moeite gemakkelijker is te maken en bovendien weinig kosten meebrengt. Ik gebruik dit zelf al twee jaar, voldoet uitstekend en ook de imkers die het apparaatje van mij te leen vragen om hun zwermen te vangen en de koningin op een snelle manier te pakken, zijn erg enthousiast over dit eigengemaakte toestel.

(vervolg van pag. 145)

„Wij zijn zo van ons succes verzekerd, dat wij nooit behoeven na te gaan of de koningin aangenomen is. Wij zouden anders ook wel merken, dat een koningin niet aangenomen zou worden, want alle koninginnen worden voor het invoeren geknipt”.

De voordelen van het in het voorjaar invoeren zijn:

- 1e. Het invoeren aan het begin of aan het einde van het seizoen vindt plaats in een tijd dat de imker geen andere belangrijke werkzaamheden heeft.
- 2e. Op deze tijd heeft het omwisselen met de kleinste denkbare storing plaats.
- 3e. De arbeid wordt tot een minimum teruggebracht.
- 4e. Geen verliezen, zodat men van 25 tot 50% minder koninginnen kan telen.
- 5e. Elke koningin wordt zonder de geringste beschadiging aangenomen, en
- 6e. Het goed gevolg van de gehele omwisselings-arbeid is gewaarborgd.

In de Jaagkieps van October 1949 heeft de lezer kennis kunnen nemen van het werk van een Transvaalse imker, Mr. Schnetler, die een ton honing van één bijenkast met meerdere koninginnen wist te bekomen.

Van een imker uit Rotterdam kregen we een paar knipsels uit Z.-Afrikaanse kranten toegezonden, waarvoor hartelijke dank.

Mr. Schnetler, waarop men in Zuid-Afrika zeer trots is, (hij wordt de Bee-King, Bijen-Koning, genoemd), heeft thans een nieuwe kast ontworpen, die volgens de foto en beschrijving veel overeenkomst vertoont met de Amerikaanse kast, waarvan in de Jaagkieps van November j.l. een afbeelding voorkomt.

Schnetler schrijft zijn succes toe aan zijn Zuid-Afrikaanse geel-band Adensonbijen, welke gevoed worden met een geheim pollen-surrogaat, dat deze imker voor drie jaar ontdekt heeft en dat nog geheim blijft totdat patent in elk land verkregen zal zijn.

Jékavé.

Het betreft een gewone bus van ongeveer 30 centimeter diameter, een Verkade- of jambus is zeer geschikt. Het deksel in fig. 1 is voorzien van koninginnerooster, (zie A). Dit stukje rooster is dus op de resterende rand van het deksel gesoldeerd, nadat er een zo groot mogelijke cirkel blik is uitgesneden. Aan het deksel is met een klein scharniertje een ronde blinde klep bevestigd,

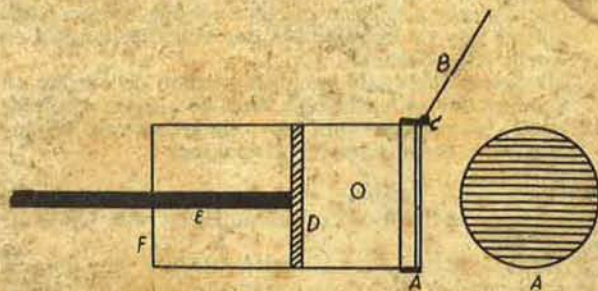

FIG 1

draaibaar in C. De diameter van deze blindeerleklep moet zo groot zijn als de diameter van het met koninginnerooster voorziene deksel. De houten zuiger D past precies in de bus en kan op en neer worden bewogen door de „zuigerstang” E, welke voert door een gat in de bodem van de bus F. We kunnen dus door het op en neer bewegen van de zuiger de ruimte O groter of kleiner maken.

Wat betreft het gebruik, dit is zeer eenvoudig. Wanneer de zwerm rustig zit houdt men het toestel er onder en stelt de zuiger in de laagste stand, dus de bus heeft zijn maximum volume. Het deksel A met de blindeerleklep B houdt men bij de hand. Wanneer de bus zo goed mogelijk onder de hangende zwerm is geplaatst geeft men een ruk aan de tak, zodat de zwerm in de bus valt. Direct afsluiten met deksel en blindeerleklep sluiten. Men loopt dan naar de stand en opent de blindeerleklep. Direct beginnen de bijen naar buiten te komen en bij tussenpozen van enkele minuten is een klein stootje van de bus op de grond voldoende om het doorgaan van de bijen naar de vrijheid te bevorderen. Binnen tien minuten heeft U de bus leeg en door aandrukken van de zuiger verdwijnen de laatste bijen met achterlating van koningin en eventuele darren. Ook wanneer de loop der bijen in het begin al zeer traag mocht blijken, verricht de zuiger wonderen.

Midsland, Terschelling.

T. W. DEKKER.

WAT JE OP EEN VRAGENAVOND KAN OVERKOMEN.

Op een vragenavond, georganiseerd door de afdeling Beverwijk, op 10 Maart j.l., betrof één der vragen, het gebruik van de Koninginnerooster op het koolzaad. De beantwoording voerde mij er toe, daarin te betrekken een artikel in het Maandschrift van Februari 1950, betreffende te bereiken hoge honingopbrengsten bij gebruik van twee koninginnen in één kast. Dit artikel was ondertekend J. K. V. te Velzen. Reeds bij eerste lezing van dit artikel stelde ik mij de vraag wie die J. K. V. wel kon zijn. Ik ken daar namelijk een bekwaam imker V. geheten. Laten we hem voor het gemak maar Verwey noemen. Met het oog op ons Noord-Hollandse klimaat heb ik van genoemd artikel weinig goeds gezegd en de veronderstelling uitgesproken dat ik vermoedde dat de heer Verwey er ook wel zo over zou denken, doch dat hij het artikel had gepubliceerd „om de kachel eens aan te maken”.

Tot mijn genoegen was op die vergadering ook aanwezig ons aller vriend uit het Groentje, de heer Jékavé, die, naar mij later bleek, niet meer in Friesland woont, doch in Velsen. Met een fijn glimlachje merkte hij op dat de heer Verwey niet de schrijver van het artikel was. Dit glimlachje bracht mij op het spoor en ik antwoordde, „dan is U het geweest”. Inderdaad waren J. K. V. en Jékavé dezelfde personen. We hebben hartelijk om deze mystificatie gelachen en het succes van de avond heeft er niet onder geleden.

Heiloo.

TER BRUGGE.

(Bijdragen te zenden aan: Het Bijenhuis, Wageningen)

Vraag 31, Mei-nummer: Bijenteelt in de tropen.

Voor zover ik weet was er in Indië voor 1942 slechts 1 boekje over de bijenteelt in de tropen. Het heette „Bijenteelt” en verscheen in de Nederlandse en Maleise taal bij „Volkslectuur” („Balai Poestaka”) de regeringsuitgeverij te Djakarta. De schrijver was een Indonesiër. Raden Soepono, maar het kan zijn dat ik zijn naam niet meer goed weet. Het boekje zal in Wageningen wel aanwezig zijn.

Ik kan U echter wel enkele hoofdzaken over bijenteelt in Indonesië mededelen, daar ik een van de weinige Euro-

peanen was die zelf bijenhield. In Indië komen 3 soorten Apis voor: Apis dorsata, Apis indica en Apis grisea, waarvan alleen indica enigszins is te temmen en in kasten te houden. Over A. dorsata verscheen een artikel in het „Groentje” van Febr. 1937, blz. 37. Deze bijen maken meters grote raten en zijn uiterst venijnig. A. indica lijkt op een kleine uitgave van onze A. mellifica, bouwt ook raten met kleinere cellen en de volkjes zijn slechts enkele vuisten groot. De bevolking in de gebieden waar veel klapper (cocos) cultuur is

neemt een stuk klapperstam van ong. 50 cm, splijt die overlangs en holt hem uit. Aan de lange zijde wordt er dan een gaatje in geboord en de inlandse „korf” of „glodogan” is klaar. Men hangt deze glodogan aan een paar ijzerdraden op en doet er een stukje „goela djawa” (klappersuiker) in als lokaas. Er komt dan meestal wel een zwerm in. De volken krijgen nimmer gelegenheid om groot te worden, daar iedere maand bij nieuwe maan geoogst wordt, waarbij bijna alle raat wordt weggesneden. De honing wordt als medicijn gebruikt, de was om te batikken en het jonge broed wordt in een pisangblad gestoomd en dan als lekkernij gegeten. Het is zeer rijk aan eiwitten.

Om de bevolking voor te lichten in een doelmatiger bijenteelt, werd in Koetawinangoen in het Banjoemase op Java, een proeftuin voor de bijenteelt opgericht. Van licht en reukloos balsahout werden kastjes met broed en honingkamer gemaakt ter grootte van onze koninginneteeelkastjes. Deze werden in 1942 voor f 4.— met volk beschikbaar gesteld en voldeden goed. A. indica is zeer zwermplustig en getracht werd een meer „kastvaste” stam te kweken. In de bergen, waar het wat koeler is, ging dit beter dan aan de kust. Hoofdracht kwam van de klapperboom, die veel honing en stuifmeel levert, bijna het gehele jaar door.

Men heeft wel getracht de A. mellifica in Indonesië te importeren, naar ik meen o.a. door Kunze, doch de pogingen hadden geen blijvend resultaat. Koetawinangoen gebruikte in de kasten kleine raampjes en voor de kunstraat werd een speciale pers met kleine cel-indrukken aangeschaft. Zowel de „Balai poestaka” als de proeftuin in Koetawinangoen zullen nog wel bestaan en inlichtingen zullen wel bij de Tuinbouwvoorlichtingsdienst te krijgen zijn.

Utrecht.

J. W. VAROSSIEAU.

Vraag 37, Juni-nummer: Cancrinusslinger.

Enkele jaren geleden heb ik, aan de hand van de afbeelding en de daarbij gegeven omschrijving in het bijenboekje van de heer Cancrinus, de door vraagsteller bedoelde slinger gemaakt.

Uit de eerste dagen na de bevrijding was ik nog een kaakjesblik rijk en dat blik was bij uitstek voor de

slinger geschikt. Daardoor waren voor mij de kosten slechts enkele dubbeltjes.

Zou men zo'n slinger moeten laten maken, dan zouden naar mijn mening de kosten het bedrag van f 3.— niet te boven gaan.

Ik gebruik het apparaat reeds enkele jaren en met verbluffend succes. Met geringe moeite wordt de voorjaars- en zomerhoning tot het laatste druppeltje uit de raten gehaald.

Reeuwijk.

A. J. WEEKHOUT.

Voorjaar 1947 heb ik de heer Cancrinus geschreven en deze stuurde mij per omgaande zijn oude slinger, om deze na te laten maken. Na een paar dagen had de koperslager hem klaar: kosten 3 gulden. Twee sterke riemen voor f 1.70 en een ronde stok en de zaak was klaar. In 1947 slingerden wij er 70 pond mee uit. 't Is een redmiddel, geen grote kosten en men behoeft niet een ander lastig te vallen.

H.

P. v. d. W.

Vraag 45, Juli-nummer: Onvriendelijke bijen.

Naar aanleiding van vraag 45, van G. K. te K., in het Maandschrift van Juli 1950, wens ik een en ander hierover mede te delen. Gaarne wens ik t.z.t. te vernemen of mijn verwachting juist geweest is, dan wel of het een andere oorzaak had.

Naar ik verwacht zit de koningin niet in de broedkamer maar in de honingkamer, opgesloten door de rooster. Als het nu mogelijk is de koninginnerooster (tijdelijk) te verwijderen, is misschien het euvel verholpen. Nogmaals, gaarne bericht of dit de oorzaak geweest is. Bij voorbaat mijn dank.

Barchem, Wijk N no. 111.

J. W. R. TIESSINK.

Vraag 53, Augustusnummer: Geneesmiddel tegen bijensteeken.

Naar aanleiding van uw antwoord op vraag No. 53 van het Maandschrift van Augustus, deel ik U mede dat er een veel eenvoudiger middel is tegen de gevolgen van bijensteek. 't Is een middel, in elke Homoeopatische Apotheek verkrijgbaar, berust op wetenschappelijk onderzoek en is absoluut zeker in 't gebruik. Het heet Apis-tinctuur; het is voldoende na een bijensteek de plaats van de steek licht te bevochtigen, een enkel druppeltje of desnoods de vochtige kurk.

Ik ben nu 84 jaar en reeds zeer vele jaren imker, krijg dikwijls bezoek van belangstellenden, vooral ook dames, waarbij het nog wel eens nodig bleek hulp te verlenen en ik ben daarbij nog nooit bedrogen uitgekomen.

Winterswijk.

F. EBERSTADT.

In ons Maandschrift voor Bijenteelt las ik in de vragenrubriek iets over een geneesmiddel tegen bijensteeken. De heer R. S. te U. schrijft daarin dat zijn vrouw ziek wordt van een bijensteek en zou gaarne het Amerikaanse middel Thephorine willen hebben, om zijn vrouw te kunnen helpen.

Ik kan de heer R. S. te U. niet helpen aan dat Amerikaanse middel, maar uit ondervinding weet ik, dat we hier ook wel een goed middel hebben tegen bijensteeken. Enige jaren geleden werd mijn zoon, toen 9 jaar, door een bij gestoken, doordat hij op het grasveld spelende op een bij trapte. Geen vijf minuten daarna was zijn voet dik opgezwollen en een rode streep liep tot aan zijn lies; hij was er werkelijk ziek van.

Wij hebben toen de angel zo gauw mogelijk verwijderd en de plek met „Calendula-tinctuur” van dr. Willmar-Schwabe gebet en ook een verbandje gedrenkt in Calendula er op gedaan.

Merkwaardig snel was toen de genezing. Het kind, dat er eigenlijk ziek van was, ging na vijf minuten weer spelen, de rode streep was weg en ook de dikke voet aanmerkelijk geslonken.

Ik hoop, dat ik met deze ondervinding ook anderen van dienst kan zijn en in 't bijzonder de heer R. S. te U.

Apeldoorn.

K. v. ALTEREN.

Vragenrubriek

Nieuwe vragen zenden aan:
G. J. Lankkamp, Bathmen.
Antwoorden voor de rubriek „De
lezer antwoordt ...” aan:
Bijenhuis, Wageningen.

Vraag 56: Sinds 10 jaar leer ik imkeren en ik begin het net zo'n beetje te kennen, maar nu moet ik mijn bijen van de hand doen, omdat mijn vrouw dit jaar tweemaal zodanig geleden heeft van een bijensteek, dat zij 't gevoel heeft er de volgende keer aan dood te zullen gaan. Zij krijgt onmiddellijk pijn onder de oksels, terwijl polsen en voeten opzwellen. Vervolgens krijgt zij hevige pijn in de oren, de oogleden zwellen op, enz.

Vroegere jaren is zij dikwijls gestoken en kreeg zij niets dan de gewone plaatselijke zwelling en pijn.

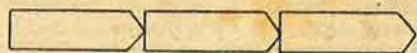
De Nederlandse dokter zei, dat hier sprake was van hyper-gevoeligheid en de dokter in Zwitserland sprak van een allergische aandoening. Mijn vraag is nu: is dit verschijnsel bij de imkers bekend, is er iets aan te doen en gaat zo iets weer over?

F. den T. te B.

Antwoord: Lees eens vraag (en antwoord) no. 53 in het nummer van Augustus blz. 131 en de antwoorden die in dit nummer gegeven worden in de rubriek „De lezer antwoordt...”

In de imkerswereld zijn deze gevallen van overgevoeligheid voor bijensteken wel bekend, maar ze zijn zeer zeldzaam.

L.

De afgeschuinde zijlatten in doorsnee

Zijlat Hoffmanraam, met afgeschuinde zijkant.

Vraag 57: Als verspreid lid van de Vereniging het volgende: Ik werk hier met de grote 12-raams Dant-Blattkasten. Deze hebben de zelfstandigbewarende Hoffman-ramen, die door de bijen met noeste vlijt telkens op de kanten worden vastgekit. De befaamde vaselinekwast

brenkt hier geen afdoende uitkomst. Wat is hier tegen te doen? Om afstandlijsten aan te brengen heeft m.i. geen zin, daar de top-latoren min of meer ontzien worden en ze 't op de zijkanten begrepen hebben, en verder heft men dan ook 't gemak van deze ramen anderzijds op.

A. J. W. te D: de C. (Frankrijk).

Antwoord: Als de bijen de raampjes vast kunnen plakken aan de kastwanden, dan wijst dit er op, dat de raampjes iets te groot zijn. De enige oplossing zal dan, als uw vraag goed begrepen is, gevonden moeten worden in nieuwe ramen, die ong. 1/2 cm van de kastwanden afblijven.

L.

(Inzender bedoelt waarschijnlijk, dat de zijlatten der Hoffman-ramen aan elkaar worden gekit. Het bovenste deel dezer zijlatten is ongeveer 37 mm breed; ze worden gebruikt zonder verdere afstandregeling. Als men het brede deel der zijlatten aan één kant van het raam toespitst en steeds zorgt dat het tegen het niet toegespitste deel van het volgende raam rust, heeft men minder last van vastkitten. Red.).

Vraag 58: Ik ben reeds 40 jaar imker, doch wil U graag eens vragen, hoe ik het beste mijn ramen, welke stuifmeel bevatten, in de winter kan en moet bewaren, daar het stuifmeel soms zo hard wordt, dat de bijen de raten uitbijten om het te verwijderen.

Ik werk met 60 kasten en 20 korven. De korven dienen alleen om zwermen af te nemen.

De kasten heb ik zelf gemaakt en ik gebruik deze misschien als eenling in Nederland. Ze zijn dubbelwandig met staande ramen inplaats van liggende en een kast bevat 18 ramen en twee vliegaten, in de geest van de boogkorf. Ik maak in het voorjaar van deze 60 volken 30; als beide volken 6 ramen broed hebben, doe ik twee volken in één kast, gescheiden door een dun plankje, waarin een stukje koninginnerooster. Tot het verenigen doe ik een stukje krant voor dat rooster en heb van vechten geen last.

Ik laat beide koninginnen leven en plaats boven ieder volk een bakje met 8 kleine ramen; hier tussen leg ik geen rooster en het gebeurt zelden dat de koningin hier in komt.

Wordt de kast te zwaar bevolkt, dan neem ik één koningin weg en tracht het zwermen tegen te gaan door telkens, als van het volk zonder koningin het broed is uitgelopen, ledige ramen in het broednest te plaatsen.

De kleine raampjes boven de staande ramen bevatten, als ze goed vol zijn, 1 1/2 kg honing. Is een bakje vol, dan neem ik dat weg en zet dadelijk een ledig bakje met ramen in de plaats. Is de koolzaadrecht afgelopen, dan neem ik van ieder volk een veger en splits ze tot ik weer 60 volken heb. Maar door de dubbele volken heb ik zeer veel ramen stuifmeel en is het een probleem deze ramen zo te bewaren, dat ze het volgend jaar weer bruikbaar zijn.

J. de J. te V.

Antwoord: Dat uw werkwijze, uitvoerig beschreven, een grotere inzameling van stuifmeel ten gevolge heeft, valt te betwijfelen. Meer waarschijnlijk is het, dat U in een streek woont, waar de bijen overvloed van stuifmeel inzamelen, zodat U ramen buiten de volken moet bewaren.

Dit geschiedt het beste in een niet-vochtige omgeving bij een temperatuur even boven het vriespunt. Te veel vocht geeft kans op schimmel en te hoge temperatuur kan verdorven en verharde van het stuifmeel tengevolge hebben.

L.

Afdelingsberichten

Laren-Blaricum

Op 22 Juli i.l. is overleden ons geacht lid de Heer

A. VAN WIJK

in de leeftijd van 71 jaar.

Hij fungeerde in onze afdeling tot November 1948 als secretaris-penningmeester en moest toen om gezondheidsredenen deze functie, welke hij met hart en ziel vervulde, neerleggen. Wij verliezen in hem een actief lid en een goed imker. Hij ruste in vrede.

Namens de afdeling,

B. v. d. MAAS,
secre.-penningm.

Woerden

Met leedwezen geven wij kennis dat op 14 Juli j.l. is overleden de Heer

A. H. SMORENBURG

in de leeftijd van 61 jaar.

Met hem is een goed imker van Woerden heengegaan.

Hij ruste in vrede.

AFD. WOERDEN

Beesterzwaag en Omstr.

Onze derde bijenmarkt op 25 Juli in Drachten vertoonde een vrij goede aanvoer: ongeveer 80 volken, waarvan 16 in korven, die al voor de officiële opening van de markt van eigenaar waren verwisseld, zodat er van een „vrij levendige” handel mag worden gesproken. De vrij goede vooruitzichten, die de heide momenteel biedt, zullen hiertoe het hunne hebben bijgedragen.

Kastvolken werden verhandeld voor f 40.— à f 45.— en korfvolken lagen tussen f 7.— en f 8.50.

De beoordelingscommissie kende de prijs voor 't mooiste kastvolk toe aan G. Marinus te Grootegast en die voor het beste korfvolk aan H. Kielstra in Op-einde (Sm.), terwijl F. Posthuma uit Huizum de prijs voor de grootste aanvoer kreeg.

Bunnik

Onze afdeling is thans telefonisch te bereiken onder K 3405-272. Abonnementen op ons 2 mnd. blaadje Bijen-nieuws worden alleen genoteerd na ontvangst van 60 ct., over te maken op Postr. 533359 t.n.v. C. Pater Jzn., Bunnik.

Inhoud:

	Blz.
Voor beginners	133
Het nut van koninginnen merken	135
Men zegt	136
Uit voorbijgaande tijden	137
Treklijst verloting Bijenmarkt, De Klomp	137
Brieven uit de Honighof	138
Zó was Dordt!	140
Ingezonden stukken	142
Internationaal Congres 1951	143
Uit de Jaagkleps	144
De lezer schrijft	146
De lezer antwoordt	147
Vragenrubriek	148
Afdelingsberichten	148

SPEURBIJTJES

- TE KOOP: Volken op 5 broedramen. S. CANCRINUS, Dwingelo.
- TE KOOP: 300 kg voorjaarshoning; 150 kg zomerhoning. G. W. GUSSINKLO, Heelweg E 49a, Varsseveld, Telefoon 207.
- TE KOOP wegens emigratie: 3 Kasten, 1 Korf, 1 Koninginneweekkastje. Alle bevolkt, tegen elk aannemelijk bod. J. WIJCKER, Voorstraat 56, Egmond a. Zee.
- TE KOOP: 6 Kasten, waarvan 4 goed bevolkt, maat Simplex. Slinger voor 4 raampjes. Broed- en Honingkamers, Separator, Sluier, Roosters en div. imkersbenodigdheden. Liefst in één koop. P. G. DIJKHUIS, Nieuwstad 17, Delfzijl, Tel. 27.
- TE KOOP nog enige Krainervolken à f 20.—. Opgevoerd f 25.—. v. HATTEM, A 771, Slidrecht.
- AANGEBODEN: 17 z.g.a.n. Bijenkasten en ramen, waarvan 5 bevolkt, voor f 100.—. Ook afzonderlijk. S. JANSEN, Kapelstraat 10, Sneek.
- TE KOOP: 14 bevolkte Kasten en 6 Korven goed bevolkt. D. DE VRIES, Amersf.str. 91A, Soesterberg.
- TE KOOP: Vijf Bijenkasten met vier volken en 78 uitgeb. ramen, Honingslinger en Imkergereedschap tegen ieder aannemelijk bod bij F. DEN TEX Bussumerweg 43, Blaricum.
- TE KOOP: 4 Volken op Simplexramen. BOSSAERT, Zomerlaan 34, Heemstede, Tel. 29405.
- NOG AF TE GEVEN: enkele reinteelt (eilanden) Carnica Koninginnen '50. Verder enkele prima Kon. (inl. ras) '50 en enige naakte volken. SCHWIE-TERS' Bijenpark, Telef. 95, Dedemsvaart.
- GEBUIKTE OBSERVATIEKASTEN, gebruikt voor tentoonstellingen, groen geschilderd, met glas, compleet, zonder bijen 3 raams f 22.50, 2 raams f 19.50. BIJENHUIS, WAGENINGEN.
- MODEL-IMKERIJ „DE HONINGH-HOF”, Harfsen (Gelderland), Tel. 42, Harfsen. Te koop: Bijenvolken op 6 en 10 ramen. Koninginnen (Krainer nateelt). In- en verkoop van Honing. Ter overname enige Tukkerkasten.
- TE KOOP: 8 Bijenvolken, waarvan 6 in kasten, 2 korven. Adres: Van Kollaan 16, Goor.
- TE KOOP: een partij naakte of korfvolken. G. v. ECK, Kootwijkerbroek.
- TE KOOP: 2 zwaar bevolkte Bijenkasten, ieder met 2 uitgebouwde broedkamers en 1 uitgebouwde honingkamer; 1 goed bevolkte Bijenkast op 1 broedkamer; 2 lege Bijenkasten. P. LOMMERSE, Pr. Irenelaan 22, Hillegom, Tel. 5448.
- TE KOOP: 6 r. Eng. Bijenkastjes; 15 Bevruchtungskastjes; Kunstraat f 5.— per kg; Honing- en Waszemerij De Gelderse Bijenstand „ARKADIA”, Lochem, Tel. 827.
- TE KOOP wegens emigratie: 50 opzetters, vormen en kasten, slinger-persje, stoomwaspers, Chevrolet bestelwagen 1929. ATZE DIJKSTRA, Appelsga Fr.
- GEVRAAGD: elk kwantum Raat-, Slinger- en Pershoning; Ruwe en zuivere Bijenwas. Honing- en Waszemerij Chemische Industrie „GELBY”, ARKADIA te Lochem, Tel. 827.
- Prima kwaliteit Raathoning. Prijsopgaaf aan: Bijenstand „GLODOK”, Welgelegenlaan 31, Driebergen.
- GEVRAAGD: Gebruikte Honingslinger. Omschrijving en prijs aan J. LINDEMAN, Arnhem, Jac. van Looijstraat 56.
- SLINGERHONING GEVRAAGD. Slechts prima kwaliteit Koolzaad-, Klaver-, Heide-, en Zomerhoning. Prijs met monster aan GEBRS. VAN GENT, Middelbarnis.
- HONING TE KOOP GEVRAAGD, alleen prima kwaliteit Zomerhoning, Heidehoning en Raathoning. Hoogste dagprijzen, contante betaling. Zendt ons Uw monster, wij zenden ons bod. Bijenstand DE KOERSHOF, Diepenveen, Tel. 337 (K 6709).
- GEVRAAGD: kale volken, minstens 2 kg. Meijerkastjes met ramen disponibel. Opgave van prijs en hoeveelheid aan G. MEIJER, „Fructus Aureus” Babberich.

GEVRAAGD: Ruwe honing in elke partij. Prijsopgave en leveringscondities aan G. MEIJER, „Fructus Aureus” te Babberich.

TE KOOP GEVRAAGD: elk kwantum 1e soort Slinger- en Raathoning. Prijsopgave, liefst met monster. Contante betaling. „BIJENSTAND MARJA”, H. Steenbruggen, Zw.weg 203, Deventer.

WIJ KOPEN à contant tegen de hoogste waarde alle soorten Honing alsmede zuivere en ruwe was. L. BAKKER, Bijenpark, Hoogeveen.

VORMT ZELF uw oordeel over onze drieband Italianen. Winter één uwer volken in met een jonge vruchtbare It. Koningin. Prijs f 7.50. LUBBERS, Walenborchtstraat 8, Utrecht.

TE KOOP wegens overcompleet: ± 150 gebruikte Simplexkasten geheel compleet, tegen elk aannemelijk bod. N.V. BIJENSTAND „Mellona”, Santpoort, Tel. 8225.

VLECHTVORMEN voor 9 raams en 12 raams boogkorven aangeboden. Gebruikt. BIJENHUIS, WAGENINGEN.

Goedkoper honing produceren

leert U door het volgen van een Cursus. Het kost U per lesuur nog geen dubbeltje. Als er minstens 12 liefhebbers in Uw afdeling zijn, ga dan eens met Uw afdelingsbestuur praten. Maar..... de afdelingssecretaris moet de cursus vóór 15 September bij het Bijenhuis te Wageningen aanvragen!

Wenst U een leerzame winterlezing op Uw afdelingsvergadering?

Ook deze moet vóór 15 September door het afdelingsbestuur bij het Bijenhuis worden aangevraagd. Het hoeft Uw afdeling niets te kosten. Rijk en Vereniging betalen de kosten!

UW EIGEN WAS OP
UW EIGEN MEUBELS

Hoogglanswas

bereid uit de edelste wassen

Verkoopprijs per halfpods honingflacon (bruin)

f 0.70

Wij willen gaarne, dat U met dit nieuwe product van het Bijenhuis kennis maakt. Daarom tot 1 Jan. 1950 voor onze afnemers, die tegelijk met andere artikelen bestellen:

SLECHTS f 0.50

UW VROUW ZAL TEVREDEN ZIJN

BIJENHUIS WAGENINGEN

GOEDE DINGEN
WAGENINGEN

Van September hangt het af...

September geeft ons vier dingen te doen, die van groot belang zijn

1. Honing oogsten

De berichten van de heide worden gunstiger op het ogenblik waarop we dit schrijven. Wij hopen van harte, dat de heide het honingjaar goed besluit.

Ontzegelmes. Het bekende handige model	f 3.75	4 raams Slinger „Vier” (import!)	f 105.—
Ontzegelvork. Vernikkelde houder en vernikkelde stalen pennen	f 2.10	Dubbele zeef, roestvrij	
Electrisch ontzegelapparaat, 220 volt	f 9.—	groot model, doorsnee 20 cm	f 5.50
2 raams Slinger „Amateur”	f 42.50	klein model, doorsnee 16 cm	f 4.10
3 raams Standaardslinger	f 102.50	Handkolbtoestel	f 14.75
3 raams Slinger „Drie” (import!)	f 90.—	Ericaborstel (klein model)	f 4.—
		Ontzegelbak	f 14.—

2. Honing verkopen

Wij doen alles om U in de gelegenheid te stellen uw product aantrekkelijk te verpakken. Raathoning in cellophaan wikkelen en in een doosje met venster verpakken. Slingerhoning in een nieuwe flacon met keurig etiket en in een cellophaantje gewikkeld. De zorg, die U aan de verpakking besteedt, geeft de koper vertrouwen in uw product en... brengt zijn geld dubbel op!

Pondsflacon met deksel, perkament en cartoninlage met gratis in vakjes verdeelde golfkarton dozen, waarin U de honing aan Uw klanten kunt doorleveren, per 100	f 14.—	50 ponds Honingemmer	f 2.40
Etiketten, blauw met goud		25 ponds Honingemmer	f 1.50
onbedrukt per 100 f 1.50; bedrukt	f 4.60	10 ponds Honingemmertje	f 1.—
Etiketten in kleurendruk		5 ponds Honingemmertje	f 0.70
onbedrukt per 100 f 1.—; bedrukt	f 4.10	Raathoningdoosje met venster	f 0.09
		Cellophaan	
		voor raathoning, per 50 vel	f 3.—
		voor honingflacons, per 50 vel	f 1.25

3. Honing-reclame maken

Verkoop door de inker betekent, dat U alle marges van de handel en het arbeidsloon zelf verdient. Dit mag er nimmer toe leiden, dat U de handel of collega's onderbiedt, want dan dwingt U hen óók hun prijzen te verlagen en dat is de beste manier om de prijzen af te breken.

Honingfolder in kleurendruk	2½ cent	Briefinlage Daalder (zie voorzijde omslag)	
Enveloppen met honingreclame		per 50	f 0.30
per 500 f 6.—; per 100	f 1.25	per 100	f 0.55

4. De grondslag leggen voor 1951

De zorg, die U nu aan uw volken besteedt, maakt zich volgend jaar dubbel betaald!

Aluminium voederballon met speciaal bordje en kogelsluiting	f 1.40	zonder huls en spon	f 2.35; zonder raam, met huls en spon	f 2.25. Idem
Glazen voederballon met bordje	f 0.80	zonder huls en spon	f 1.35.	
Voerbakje „Succes”, het beste, zonder glasplaat	f 3.—	Dekplank Ideaal voor Simplex, met draaischijf met voeropeningen	f 3.—	
Suikergehaltemeter (bepaalt het S.G.)	f 1.75	Glasdekraam „ZIE-MEER” met ventilatie op zij en voergat	f 3.25	
Zinken voerbak voor V.S.-kast	f 7.50	Dekkleedje vilt 40 x 45	f 0.50	
Stromat in houten raam, met huls en spon, Simplex	f 3.25			

Een nadere beschrijving van vele artikelen vindt U in onze Imkersgids 1950 die wij U op aanvraag gratis en franco toezenden.

BIJENHUIS
WAGENINGEN

GIRO 1171

TEL. 2863